

OŠ dr. Franja Žgeča Dornava
Podružnica Polenšak

ŠOLA NA POLENŠAKU RAZKRIVA BISERE SPOMINOV

ZBORNIK

ob 110-letnici šole na Polenšaku

Podružnična šola na Polenshaku

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

373.3(497.4Polenšak)(091)(082)

ŠOLA na Polenšaku razkriva bisere spominov :
zbornik ob 110-letnici šole na Polenšaku /
[avtorici Zlatka Zelenik in Irena Vesenjāk]. -
Dornava : OŠ dr. Franja Žgeča, 2011

1. Zelenik, Zlatka 2. Vesenjāk, Irena 3. Osnovna
šola dr. Franja Žgeča (Dornava). Podružnica
Polenšak
COBISS.SI-ID 66465537

OŠ dr. Franja Žgeča Dornava
Podružnica Polenšak

ŠOLA NA POLENŠAKU RAZKRIVA BISERE SPOMINOV

**ZBORNIK
ob 110-letnici šole na Polenšaku**

Dornava, februar 2011

ŠOLA NA POLENŠAKU RAZKRIVA BISERE SPOMINOV

ZBORNİK OB 110-LETNICI ŠOLE NA POLENŠAKU

AVTORICI IN TEHNIČNI UREDNICI

Zlatka Zelenik in Irena Vesenjāk

LEKTORIRANJE

Irena Vesenjāk

GRAFIČNO OBLIKOVANJE IN PRIPRAVA ZA TISK

Zlatka Prelog

KNJIGO JE ZALOŽILA IN IZDALA

OŠ dr. Franja Žgeča Dornava

ZANJ

Iztok Hrastar, ravnatelj

TISK

FLORJANČIČ TISK d.o.o.

LETO NATISA

2011

LETO IZDAJE

2011

NAKLADA

350 izvodov

Dornava, februar 2011

© 2011 Vse pravice pridržane

KAZALO

POLEŃŠKA HIMNA.....	8
ZBORNIKU NA POT	9
UVODNA BESEDA	10
ZGODOVINA ŠOLSTVA NA SLOVENSLEM	14
ŠOLSTVO NA POLEŃŠAKU	17
OD KOD IZVIRA IME »POLEŃŠAK«?	17
ŠOLSKA KRONIKA – PRIČA ŽIVLJENJA IN DELA NA ŠOLI	20
ORGANIZACIJA POUKA.....	21
ŠOLSKA LETA V ČASU AVSTRO-OGRSKE.....	22
DOKUMENTACIJA UČITELJA.....	23
ŠOLSKI DAN.....	25
DISCIPLINA.....	25
ŠOLSKI OBISK.....	25
UPADANJE ŠTEVILA OTROK.....	25
STATISTIČNI PREGLED ŠTEVILA UČENCEV OD LETA 1948 DO 2010.....	26
UČITELJSKI KADER OD LETA 1945 DO 2010.....	27
OŠ POLEŃŠAK V PREDVOJNEM ČASU	29
ŠOLSKA LETA V ČASU AVSTRO-OGRSKE.....	29
OKUPACIJSKA LETA (1941–1945)	31
ŠOLA POLEŃŠAK MED VOJNO.....	31
OBDOBJE PO LETU 1945	32
ŠOLA PO LETU 2000	52
RAZSTAVA V SPOMIN »ŠOLA POLEŃŠAK SKOZI ČAS«	64
SPOMINI NA ŠOLO	67
SPOMINI UČITELJEV.....	67
ŠESTLETNO UPRAVITELJEVANJE NA OSNOVNI ŠOLI POLEŃŠAK.....	67
SPOMINI UČITELJICE, KI JE NA POLEŃŠAKU SLUŽBOVALA V LETIH 1950–1959.....	69
»ZA ČLOVEKA OBSTAJA SAMO ENA DOBRINA: ZNANJE IN SAMO ENO ZLO: NEZNANJE« (Sokrat).....	71
PRVA POT NA POLEŃŠAK.....	72
MOJA SLUŽBENA LETA NA POLEŃŠAKU.....	73
SPOMINI UČENCEV.....	74
PODRUŽNIČNA ŠOLA POLEŃŠAK.....	74
NA ŠOLI POLEŃŠAK.....	74
MOJ KRAJ IN NAŠA ŠOLA.....	75
ŠOLSKA ZGRADBA SKOZI ČAS – SKRIB ZA ŠOLO IN NJENE OBNOVE	77
POVZETEK	80
VIRI IN LITERATURA	82
ZAHVALA	83

POLENŠKA HIMNA

Polenška fara je vedno slovela,
krüha no vina bolj slabo imela.
Pojdoč poglejmo vesice vrhe,
vsake zdaj malo doteknimo se.

V pürgi je rihtar, pa šola no pošta,
v krčmi, štarcüni je vsega zadosta.
Türen pri lipi tü kviški štrli,
Polenšak tü je, Polajncom veli.

Kamenšak, llošak pa se bahata,
kamna pre nemata, dosti pa blata.
Dobro v gorici jim trta rodi,
šmarnico giftno privoščijo si.

Braslavci vejki se lahko bahajo,
njive, gorice no travnike majo.
Tušov, pa Jürjov no Vojskečov mlin,
zanje skrbijo, zaj füčka se jim.

Polenski virti so bogo bogati,
brodijo skoro do kolen po blati.
Pravijo, njihov je skupni kvantir,
vsakega čaka v lisičjaki mir.

Prerad mogočni, Lasigovci mali,
grüntati, kšeftati dobro so znali.
Mrha fabrika pod bregom stoji,
šintar jo vahta, za biče skrbi.

Brezovci v grabi, Slomi na bregi,
večkrat kot sosedi zlo so v zadregi.
Žveglov klopotec gor v Slomih drdra,
mukanje Brezovec kontra mu da.

Strejaci, Žamenci dobro živijo,
saj si po brnci ribe lovijo.
Radi Polejnci bi vena bili,
Pesnica toga pa jim ne pisti.

Mezgovci mojo veliko veselje,
do lüka, do česneka in še do zelja.
Ejnzare, cvejare štejejo tam,
stotjake devlejo v hiši za tram.

Hlaponci dugi pa dobro živijo,
strašno le ene reči se bojijo.
Njihove hlače si brnca želi,
skrbno jih pere vse dni in noči.

Pritinska, Strmec sta brega visoka,
graba med njima močvarna, globoka.
Tibolci meti so hteli jih pre,
Babnce frajljih so rekle pa ne.

Dornavci bogati pa dobro živijo,
strašno le ene reči se bojijo.
Ko jim voda zalije njive, kleti,
se hitro zatečejo na Polenšak vsi.

V duhi smo gledali polenško sliko,
pesmi zaj toti naredimo piko.
Grbasti Polenšak v sonci se greje,
poje, rad pije, se heca in smeje.

(Predice – ljudske pevke s Polenšaka)

ZBORNIKU NA POT

»Tako lepo je življenje, če smo le pripravljene vsaj trenutek svojega dragocenega časa posvetiti drug drugemu. Če smo pripravljene učiti in razumeti ...«

Nejc Zaplotnik, alpinist

Ta zbornik je namenjen vsem, ki so na kakršenkoli način povezani s šolo na Polenškaku. Prav bo prišel nekdanjim učencem, ki bodo obudili svoje spomine na šolske dni. Staršem, ki so zaupali svoje otroke stari hiši. Mnogim učiteljem, ki so opazovali iskrice v otroških očeh. Izrecno pa moram poudariti, da zbornik ni raziskovalna naloga šolske zakonodaje, stoletne zgodovine in njenih dogodkov. Zbrani so drobni biseri, ki so zapisani v šolski kroniki in nesmrtni spomini ljudi, ki jih še danes nosijo v svojih srcih.

Zbornika ne bi bilo, če ne bi šola praznovala 110. obletnice, če se ne bi porajala vprašanja o njenem obstoju, če je ne bi imeli tako zelo radi. Moja dolgoletna učiteljska praksa me je naučila delati z malimi in velikimi skupinami otrok. Poglejmo v otroške oči – tam lahko odkrijemo radost in navdušenje. In nekoč ste bili takšni. Očarani nad življenjem, odprti in polni navdušenja, v središču lastnega veselja. Smejali in jokali ste se, kadar ste hoteli. Dana nam je bila možnost in pravica, da sedemo v šolsko klop. Šola podari človeku samospoštovanje. Podari občutek, da obvladaš svoje življenje, uživaš v izzivih, ki jih ponuja življenje. Podari pa ti tudi zavest, da moraš vedno naprej, naprej. Naučiš se urejati dogodke v svojem življenju. Lahko je prepoznati močnega človeka. Življenje zajema z veliko žlico, sposoben je biti to, kar hoče biti, in delati, kar hoče. Mnogi so to moč dobili v polenški šoli. Ko pa otroštvo mine, se naučimo, kako se svet vrti. Mnoge ljudi vrtinec odnese nekam daleč. Za mnoge ne vemo, kje so, kaj se z njimi dogaja, kje se je končala njihova pot. Še vedno pa imamo staro šolo na Polenškaku, porumenele šolske fotografije, čudovite zapise učiteljev v šolski kroniki.

Tudi meni je šola na Polenškaku podarila zavest in izziv, da je treba naprej. Neslišno se je prikradla v moj duhovni svet in me napolnila s čustveno in fizično energijo, da sem jo doživela v vsej razsežnosti 110 let. In morala sem pisati. Zahvaljujem se vsem, ki so me sprejeli, se pogovarjali, zbirali stare fotografije, spreminjali neznance v znance. Zahvaljujem se svoji družini za potrpežljivost, ko sem z mislimi odtavala v drugi svet. Zahvaljujem se vsem, ki so omogočili izdajo zbornika.

Zlatka Zelenik, učiteljica na PŠ Polenšak

UVODNA BESEDA

POLENŠKA ŠOLA PRAZNUJE 110-LETNICO

Šolstvo in šola sta za ljudi še kako pomembna. Izobraziti se, naučiti se branja, pisanja, računanja, osnovnega poznavanja sveta, fizike, kemije, ... so tisti temelji, na katerih gradimo svojo nadaljnjo življenjsko pot. V preteklosti pa je to za naš narod pomenilo, da so se začeli vedno bolj zavedati pomembnosti znanja, saj je le na osnovi znanja mogoče priti do svobode, do lastne države in seveda neodvisnosti. Če človek nima niti osnovnih znanj, je zlahka predmet manipuliranja drugih. Zato je bila ena največjih potez cesarice Marije Terezije ta, da je sredi 18. stoletja uvedla obvezno šolstvo na celotnem ozemlju takratne Avstrije, kamor so spadale tudi vse slovenske dežele.

Tudi Polenšak ni bil izjema. Ker je tu stala prelepa romarska cerkev, se je na Polenšaku obrnilo veliko ljudi (kronist je zapisal, da je npr. leta 1872 prišlo k Materi božji na Polenšak kar 40.000 romarjev), zato je takrat prav gotovo bila dobra duhovna oskrba in ravno župniki so bili nekoč tisti, ki so organizirali prve nedeljske šole. Prvi znani zapiski pa govorijo o organiziranem šolstvu na Polenšaku že v letih 1819–1833, ko je pouk potekal v zasebni šoli.

Toda 110-letnica šole na Polenšaku je namenjena praznovanju obletnice te naše šole, katero vsi poznamo. Čudovite stavbe na vrhu hriba. Stavbe, na katero marsikoga vežejo lepi spomini iz otroških let. Leta 1900 je namreč na mestu sedanje šole bila zgrajena prvotna šolska stavba, ki je bila leta 1960 dozidana in je ostala do danes nespremenjena. Prav potreba po dozidavi pa nam govori, da je včasih v šoli bilo veliko otrok. Že ko gledamo stare šolske fotografije, opazimo, koliko nadebudnih oči gleda iz teh fotografiji. Vse to so bili otroci, ki so obiskovali polenško šolo.

V zadnjih dveh oz. treh desetletjih pa se srečujemo z velikim upadom otrok v šoli. Za kar ne gre iskati krivde pri starših, pač pa moramo upoštevati tudi dejstvo, da se je marsikaj spremenilo. Država, šolski okoliši, tudi ekonomske razmere, ki so marsikoga prisilile, da je odšel v svet za boljšim življenjem, in še bi lahko naštevali. A vendar – svet se vrti svojo pot naprej. Najbolj pomembno je to, da je šola s svojo prisotnostjo pustila velik pečat kraju in ljudem, ki tu prebivajo. Prav gotovo je bila pravo središče kulture in izobraževanja.

Ob tej priložnosti se želim zahvaliti vsem, ki so v dveh stoletjih dodali svoj prispevek k razvoju šolstva na Polenšaku – so tako odtisnili svoj kamenček v mozaik polenškega šolstva.

Rajko Janžekovič,
župan

»Šola je bila vedno najpomembnejši medij za prenašanje bogastva tradicije z generacije na generacijo. Danes to morda velja še toliko bolj kot včasih, ker je zaradi razvoja ekonomije pomen družine kot nosilca tradicije oslabilen. Nadaljevanje in zdravje človeške družbe sta torej še toliko bolj odvisna od šol.«

Albert Einstein

Misel, ki jo je izrekel Albert Einstein, je še kako prisotna v današnjem času, ko zaradi hitrega tempa življenja pozabljamo na pomen družine. Prepričan sem, da je naša podružnična šola Polenšak lahko vzor vsaki družini, saj vseh šest otrok, ki v šolskem letu 2010/11 obiskujejo šolo na Polenšaku, uresničuje ne le izobraževalne cilje, temveč predvsem cilje, ki jim v današnjem času namenjamo premalo časa – cilje vzgoje za življenje. Da pa se ti cilji lahko uresničujejo, imamo na Polenšaku zaposlene, ki z velikim entuzijazmom ohranjajo šolo, živijo za teh šest otrok in jim dajejo družinsko toplino. Vsem sodelavcem in sodelavkam, ki so in še vedno sestavljajo mozaik podružnične šole, bi na tem mestu izrekel vso pohvalo in zahvalo, ravno tako pa tudi staršem, ki so nam zaupali svoje otroke in s tem pripomogli k obstoju podružnične šole na Polenšaku.

Mogoče zunanost šole na gričku res ni tako privlačna, vendar ko obiskovalec odpre vrata in se poda v njeno notranost, začuti toplino prostorov, kjer so generacije in generacije preživele svoje začetke vzgoje in izobraževanja. Naša naloga pa je in bo ohranjati toplino podružnične šole Polenšak tudi v prihodnje.

Iztok Hrastar,
ravnatelj OŠ dr. Franja Žgeča Dornava

Prešteti 110 let je lahko, čeprav malce traja. Opisati stoletje je že težje. Še večja pa je odgovornost pravilno sestaviti preteklost nekega kraja ali šole. Dogajanje na Polenšaku se me je dotaknilo iz vidika etičnosti. Etika je veda, ki se ukvarja z duhovnimi lastnostmi in vrlinami posameznika ali družbe kot celote. Odnos do preteklosti je izraz naše kulture ter spoštovanja etičnih in moralnih vrednot. Čtivo, ki ga ponujamo bralcu v roke, je izšlo ob pomembnem mejniku – 110 letnici šolske stavbe na Polenšaku. V zborniku so samo površinsko zajeti osnovni podatki, povezani z dogajanjem v tem obdobju.

Vse na svetu gre namreč v isto smer, v spremembe. Čas pa neusmiljeno hiti skozi leta, desetletja in celo skozi stoletje. V prejšnjem stoletju se je človeštvo znašlo v uničujočem vrtincu dveh svetovnih vojn, sredi korenitih družbenih sprememb. Te so se najbolj odražale v šolstvu. ZAKON O OBVEZNEM ŠOLANJU za vse otroke je v majhne, s slamo krite hiške prinesel velike skrbi, nezaupanje in strah. Ta zakon se je na Polenšaku prebijal počasi in s težavo. Prve generacije učiteljev so morale vložiti veliko truda, da so ljudem približale šolo. Pet, šest otrok iz ene hiše je bosih in lačnih, s tablico pod pazduho začelo utirati pot proti šoli. Delo na polju je čakalo sleherni par rok, zato so pomagali tudi otroci. Toda šola je počasi le postajala del vsake družine. Prvih 50 let je šola na Polenšaku sprejemala otroke, ki so imeli ta privilegij, da so smeli v šolo. Drugih 60 let pa je šola že polna in sprejeta ter postane središče dogajanja na vasi: dramske igre, predavanja, rdeči križ, prirodna lekarna, različni tečajji, zdravniški pregledi. Vsa društva na Polenšaku imajo korenine v šoli ali pa so pri ustanovitvi sodelovali učitelji. Ob tem pomislim, da sem lahko izredno ponosna na svoj poklic in na svoje predhodnike.

Hote ali nehote vsi sedemo v šolsko klop. Vsak občuti šolo po svoje. Zelo rada pa rečem, da še nisem srečala človeka, ki bi imel na šolo slabe spomine. Ko človek odraste, si utira pot skozi življenje. Vedno znova hiti naprej. Tako je prav. Želimo doseči več in največ. Tudi to je prav. Veliko ljudi pa ne ve ali pa pozabi, kar vemo samo učitelji in učiteljice; da smo plahemu, drobnemu, neizkušenemu, nemočnemu otroku pomagali priučiti vrline, delovne navade, moč in pogum, da bo zmož. Leta in leta od strani opazujemo nekdanje učence in smo na njih ponosni.

Šola na Polenšaku je stara 110 let. Kot se za ostarelo »gospo« spodobi, ima težave. Predvsem ima težave z videzom. Danes je dobro biti mlad, lep, moderen. Mogoče je 110 let res mejnik, ko je dobro dati prednost mlajšim, lepšim, modernim šolam, toda hiši dajo srce ljudje. Če se bo izteklo tako, da bodo 1. septembra velika obokana vrata ostala zaklenjena, bo to velika škoda. Nikakor ne želim biti tista generacija učiteljev, ki bo del tega. Zato šoli, kjer sem preživela večji del svojega življenja, podarjam zbrane spomine mnogih otrok.

OŠ Polenšak želim vse najboljše ob njenem jubileju, iz srca.

Zlatka Zelenik,
učiteljica na podružnici Polenšak

Šola na Polenškaku je 11. novembra 2010 praznovala visok jubilej svojega obstoja, delovanja. Mejniki, ki presega stotico, pa je zagotovo priložnost, da se ustavimo in pomislimo na to, kakšno je bilo življenje v njej nekoč, kako poteka danes in kaj bi bilo potrebno storiti, da bi se ohranjalo tudi v prihodnje. Prihodnost šole pa ni odvisna le od posameznika ali peščice ljudi, odvisna je od skupnosti, ki ji pomaga živeti, obstajati.

Številne generacije učencev so vstopale skozi prag ponosne polenške šole, bogate za številna znanja, veščine, vrednote, ki so jim pomagale razumeti nadaljno pot v življenju. Šola je zaznamovala veliko prelomnih trenutkov; nekoč je zaradi števila učencev »pokala po šivih«, ko je postala podružnica in so učenci začeli hoditi na okoliške šole, je število učencev močno upadlo. Kakorkoli; šola je bila vedno središče družbenega, kulturnega dogajanja, v njej je vladalo dobro počutje, pozitivna energija učencev in vseh tukaj zaposlenih. V letih, ko število otrok nezadržno upada, večkrat slišimo besedno zvezo »smo kot majhna družina.« Tej peščici učiteljev in učencev je šola kot dom. Kaj hišo spremeni v dom, pa dobro ve vsak od nas. Spremenijo jo odnosi; toplina, radost, razumevanje. A niso priča temu srečni obrazi otrok, ki nas vsak dan znova prepričajo, da hodimo po pravi poti? O počutju na šoli in kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa pa lahko govorijo izjemoma le tisti, ki so prestopali prag te šole in pomagali sooblikovati njeno zgodbo; na trenutke žalostno in težko, pogostokrat z nasmehom na obrazu in zadovoljstvom v srcu.

Kako se počuti učitelj, ki s srcem in dušo opravlja svoj poklic; učitelj, za katerega pouk ni le poklic, ampak poklicanost, poslanstvo? Počuti se izjemno in nemogoče je, da bi se slabo počutili otroci, ki so v njegovi družbi; v njem vidijo vzor, nekaj pozitivnega, človeka, s katerim se lahko pogovarjajo, brez slabega občutka izrazijo svoje mnenje, pokažejo stahove, izrazijo pomisleke. Takšni odnosi kažejo visok nivo človeške humanosti in so bistvo, ki ga številne šole zadnje čase pozabljajo. Vzgojno-izobraževalni proces je lahko kakovosten samo v primeru, če izhaja iz bistva človekovih temeljnih vrednot in pozitivnih medosebnih odnosov. Šola na Polenškaku je to vzgajala in ohranjala skozi vsa ta leta. Ampak vse to hitenje sodobnega sveta in zmotno prepričanje, da materialne dobrine lahko zapolnijo čustvene vrzeli, omogočijo zadovoljstvo človeka in ga na ta način naredijo dobrega, je svet odraslih tako osiromašil. Človek pogosto ne zbere dovolj moči in poguma, da bi kdaj na svet pogledal s preprostimi očmi otroka, ki ne vidijo toliko težav, ovir in nemogočih trenutkov – njihov svet je barvit, drugačen, v njem je marsikaj mogoče. Ivan Cankar je v eni svojih poetičnih črtic, kjer razmišlja o skrivnosti življenja, lepo zapisal: »Pustimo otrokom njihovo otroškost in brezskrbnost. Dovolj časa bo za to, da spoznajo, kaj pomeni biti odrasel, kako vstopiti v svet resnosti, prevzeti odgovornost za življenje in biti pripravljen popraviti napake.« Mogoče s tem izgubiti del miru v sebi, del nasmeha na obrazu, del iskrice v očeh ... Skušajmo ohraniti »otroški pogled« na svet in le-ta bo postal lepši.

Ne znam si predstavljati zidov šole na Polenškaku, ki bi samevali brez otroškega smeha, iskrivosti v očeh, brezmejnosti besed, čebljanja, kot takrat, ko človek začuti, da v dušo prihaja pomlad ... Želja ostaja, upam, da realnost prav tako. Ob visoki obletnici pa vse čestitke šoli, ki je preživela toliko, kot lahko preživi zelo star človek in je ob tem ponosen na vse, kar je zmožgel narediti v življenju ter s tem osrečiti sebe in druge.

Iskrene čestitke.

Irena Vesenjāk,
prof. slovenščine
na OŠ dr. Franja Žgeča Dornava

ZGODOVINA ŠOLSTVA NA SLOVENSKEM

Otroške pravljice se običajno začnejo z nekoč ... Tudi nekoč, v davni preteklosti, je bila vzgoja otrok ena izmed temeljev družbe. Vzgoja in izobraževanje nista izum novejšega časa, sta stari toliko kot človeštvo. Prav vzgoja in izobraževanje pa sta tisti komponenti, ki sta nam skozi zgodovino zagotavljali napredek. Šolstvo, katerega temeljni namen sta prav izobraževanje in vzgoja, sta skozi stoletja človeške zgodovine poskrbeli, da so se znanja naših prednikov ohranila in da so si ljudje prizadevali za nova spoznanja, nova dognanja, iskali drugačne rešitve. Pa vendar so kasnejši umetniki, izumitelji, predsedniki, strokovnjaki, ... začeli svojo pot s pisanjem prvih črk, s seštevanjem in odštevanjem.

V današnjem času je prav osnovna šola tista, ki da otrokom, ki vstopijo vanjo, temelje za nadaljnje življenje, za vsa nadaljnja spoznanja. Je tista ustanova, ki s svojimi delavci otrokom pomeni okno v svet. Ena izmed takšnih šol stoji tudi tukaj na Polenškaku. Prav zaradi tega, ker se za njenimi zidovi skrivajo zgodbe mnogih rodov, prav zaradi tega, ker je tudi njena ustanovitev posledica dolgotrajnega procesa izobraževanja na slovenskem ozemlju, se nam je zdelo primerno, da v kratkem sestavku predstavimo zgodovino šolstva na Slovenskem.

Prelomni trenutek za slovensko izobraževanje je bilo 8. stoletje, ko se je na ozemlju današnje Slovenije pričelo pokristjanjevanje. Kajti šele od tega trenutka dalje lahko trdimo, da imamo na našem ozemlju opraviti z zavestno vzgojno akcijo, ki je zajela odrasle in otroke. Prva »navodila« za vsebino vzgojnega dela med Slovenci je že leta 796 določil misijonar Alkuin v pismu Karlu Velikemu.¹ Čez več stoletij je bilo krščanstvo tisto, ki je skrbelo za smernice vzgoje in izobraževanja v evropskem prostoru. Sistem samostanskih, stolnih in župnijskih šol, z izjemo univerz, je bil na slovenskem ozemlju od 12. oz. 13. stoletja povsem enakovreden temu, kar je obstajalo drugod po Evropi. Te šole so bile seveda v prvi vrsti namenjene izobraževanju redovniškega in duhovniškega naraščaja, pa tudi višjim slojem fevdalne družbe. V največji meri pa so bile za širok sloj prebivalstva pomembne župnijske šole, ki so bile namenjene predvsem poučevanju pomočnikov pri bogoslužju. Učitelji, v tistem času so to bili zlasti župniki in drugi duhovniki, včasih pa tudi potujoči študentje, so učence poučevali petja psalmov, branja bogoslužnih obrazcev in verskih nauk. Z nastajanjem sloja meščanstva v 13. in 14. stoletju pa so pričele nastajati tudi mestne šole, ki so v materinščino poskrbele za izobrazbo svojih učencev v znanjih, ki so jih potrebovali pri razvijajoči se trgovini in obrti.²

Spremembe v šolstvu je tako kot na ostalih področjih življenja prinesel protestantizem, ki je v osnovi zahteval, naj vsak vernik bere Sveto pismo v svojem maternem jeziku. Vendar je protestantizmu kaj kmalu sledila protireformacija, ki je uničila nove ideje protestantizma. Protireformacijsko gibanje je napredek, ki ga je prinesla reformacija v slovenskem šolstvu poskušala nadomestiti z jezuitskimi šolami. Vendar pa je šolstvo v tistem času še vedno

¹ Šolska kronika državne osnovne šole v Polenškaku (1945–1964/1965), 4. december 1945.

² Prav tam, str. 28 in 29.

ostajalo pod velikim vplivom vere. Družbeni, gospodarski, politični in idejni razvoj pa je šel v habsburški monarhiji v svojo smer. Prav zaradi razvoja v vseh sferah življenja se je pokazala potreba po dvigu obsega in ravni izobraževanja za najširši sloj prebivalstva, ne glede na spol, stan in bodoči poklic – pokazala se je potreba po uvedbi resnične obvezne osnovne šole. Splošna šolska naredba iz leta 1774 je uvedla splošno in obvezno, ne pa tudi enake osnovne šole. Zajela je vse otroke med šestim in dvanajstim letom starosti, vendar pa je zakon dopuščal veliko olajšav. Tako je bilo zaradi pomoči otrokov pri kmečkih opravilih tem dovoljeno izostajati od pouka v času največjih del na poljih spomladi in jeseni.³ V 19. stoletju je na področju šolstva v habsburški monarhiji bilo izdanih več zakonov, ki so urejali to področje, vendar noben izmed njih ni korenito spremenil terezijansko-jožefinske osnovne šole. Do končnega presega naredbe iz leta 1774 je prišlo leta 1869, ko je bila na našem ozemlje in tudi drugod v monarhiji uvedena enotna osnovna šola. S tem novim zakonom je bila končno resnično uzakonjena in tudi v praksi izvedena splošna osemletna šolska obveznost, saj je bila prej osnovna šola obvezna samo za otroke, ki so živeli v določeni oddaljenosti od šole, za tiste bolj oddaljene pa ne. Po novem zakonu učitelji niso smeli več opravljati cerkveniškega in drugih »dodatnih« poklicev – s tem pa se je šolstvo dokončno ločilo od vere. S stališča Slovencev je bila pomanjkljivost novega zakona dajanje prednosti nemščini in italijanščini kot učnima jezika, vendar so se zavedni Slovenci, ki jih v zgodovini ni manjkalo, z vsemi močmi borili za slovenščino kot učni jezik. Tako jim je proti koncu 19. stoletja mukoma uspelo, da je slovenščina na nekaterih šolah postala učni jezik.⁴

³ Dr. Vovko, *Slovenska šola skozi zgodovino*, str. 31.

⁴ *Prav tam*, str. 35.

Razpad Avstro-Ogrske leta 1918 in vključitev slovenskega ozemlja v jugoslovansko državo sta prinesla spremembe tudi na področju šolstva. Že leta 1918 je slovenščina postala učni jezik. Zakon iz leta 1929 pa je uveljavil nekatera novosti – med njimi skupno poučevanje dečkov in deklic; razrede, oddelke in ocene kot jih poznamo danes. »Petica« je iz prejšnje nezadostne ocene šele s tem zakonom postala odlična ocena.⁵ Obdobje druge svetovne vojne na slovenskem ozemlju med leti 1941 in 1945 je bilo eno najtežjih obdobij v slovenski zgodovini. Leta 2. svetovne vojne niso prizanesla niti šolstvu. Vojna je vzela veliko življenj učencev, učiteljev, šolskih stavb z vsem šolskim inventarjem, knjižnicami, učili itd. V vojnih letih je na slovenskem ozemlju obstajalo vsaj šest različnih oblik šolstva – tri oblike okupatorjevega (nemškega, madžarskega in italijanskega), partizansko šolstvo, šolstvo protikomunističnega tabora in bolj ali manj »nevtralno šolstvo«. Za okupatorjeve šolske sisteme je bila značilna raznarodovalna politika – na vseh zasedenih območjih je bilo slovensko šolstvo odpravljeno takoj po prihodu okupatorjev – čeprav je okupator za doseg cilja uporabljal različne metode – nemški in madžarski okupator predvsem agresijo, medtem ko so italijanske oblasti izbrale bolj prefinjeno taktiko – spremenili so učne načrte in iz njih brisala vse, kar bi na kakršenkoli način spominjalo na jugoslovansko državo. Nemški okupator je med prvimi skupaj z duhovniki izgnal ali zaprl slovenske učitelje. Okupatorji so pripeljali svoje učiteljstvo, ki je bilo poslušno ideološki propagandi okupatorjev, slovenščina pa je bila v nemških in madžarskih šolah strogo prepovedana.⁶

⁵ *Prav tam*, str. 37.

⁶ *Prav tam*, str. 38.

Konec druge svetovne vojne je na področju šolstva prinesel ogromno sprememb. Šolstvo je postalo orodje sistema. Pa vendar so tudi v tem času obstajali pokončni pedagoški delavci, ki učencev niso ločevali glede na ideološka prepričanja. Na tem mestu ne želimo obširneje opisovati vseh sprememb na področju šolstva, ki so se zgodile po letu 1945, navedli bomo

le nekatere najznačilnejše ukrepe. Prva poteza nove oblasti na področju šolstva je bila ukinitve vseh zasebnih šol, ki so bile predvsem verske šole, sprememba verouka v neobvezen šolski predmet, h kateremu so morali starši otroke posebej prijaviti, leta 1952 pa je bil verouk ukinjen tudi kot neobvezen šolski predmet. Leta 1946 je šolstvo na Slovenskem naredilo korak nazaj – na celotnem jugoslovanskem ozemlju so bile uvedene obvezne sedemletne šole, ki so obsegale štiri razrede nižje in tri razrede višje osnovne šole. Leta 1950 so zopet uvedli osemletno osnovno šolo, ki jo je utrdil tudi Odlok o obveznem osemletnem šolanju iz leta 1953. Šolski zakon iz leta 1958 pa je osemletno osnovno šolo kot edino obliko obveznega šolanja, vse do uvedbe devetletne osnovne šole v Republiki Sloveniji.

Dr. Andrej Vovko, slovenski zgodovinar, je o slovenskem šolstvu zapisal trditev: »Slovensko šolstvo in slovenski učitelji so skozi stoletja imeli velik pomen za ohranitev slovenskega naroda. To zaslug so si skozi stoletja slovenske zgodovine slovenski učitelji kot osnovni narodnoprebudni in prosvetni delavci delili zgolj s slovensko duhovščino, v novejšem stoletju pa še z drugim slovenskim izobraženstvom. Učitelji so bili skozi stoletja tisti, ki so se borili za slovenski jezik, ki so prenašali pritiske različnih državnih oblasti, pod katere je skozi zgodovino spadalo slovensko ozemlje.«⁷ Prav šole na slovenskem ozemlju in učitelji so bili tisti, ki so skozi stoletja skrbeli za to, da se je ohranjal slovenski jezik, slovenska kultura, slovenski običaji, slovenske pesmi ...

Še danes lahko v pogovorih slišimo slovensko predstavo o naši majhnosti in obrobnosti, vendar nas prav naša zgodovina in tudi zgodovina šolstva na slovenskem opozarjata na to, da smo vedno pripadali duhovnim tokovom zahodne civilizacije, ki ji z drugo besedo pravimo tudi »Evropa«. Prav zaradi tega moramo spoštovati svojo zgodovino in biti na njo ponosni. Ob takšnih obletnicah kot je 110-letnica Osnovne šole na Polenšaku pa se moramo zavedati, da se je za vse tiste, ki so kdajkoli obiskovali to šolo ali delali v njej na tem mestu, pisala zgodovina šolstva. Da je šola od nekdaj pomenila srce kraja, kajti tukaj se vsak dan pišejo zgodbe, ki posamezniku ostanejo v spominu za vse življenje. Osnovna šola na Polenšaku je tisti kraj, kjer sta se 110 let slišala otroški smeh in jok; je kraj, na katerega bivši učenci gledajo s ponosom. Zgodovina šolstva na slovenskem ozemlju se bo pisala tudi v prihodnje. Naj se zgodovina Osnovne šole na Polenšaku ne konča ob tem častitljivem jubileju, naj se otroški smeh na šolskem dvorišču sliši še mnogo let, da bodo tudi prihodnji rodovi lahko pisali o pomenu in zgodovini te osnovne šole.

Zbrala in zapisala:
Irena Bratuša

⁷ Dr. Andrej Vovko, *Slovenska šola skozi zgodovino*, v: *Slovensko šolstvo*, Nova Gorica, 2006, (dalje dr. Vovko, *Slovenska šola skozi zgodovino*), str. 28.

ŠOLSTVO NA POLEŃŠAKU

OD KOD IZVIRA IME »POLEŃŠAK«?

V šolski kroniki je po ljudskem izročilu zapisano: »Ko sta brata, misijonarja Ciril in Metod, potovala v Rim k papežu na zagovor, sta potovala tudi skozi naše kraje. Na poti so ju spremljali češki mladeniči kot služabniki in stražarji. Pot jih je vodila mimo Blatnega jezera preko Prekmurja in redko naseljenih, z velikimi gozdovi pokritih Slovenskih goric proti Ptujju. Ker je bila pot grda, si je eden izmed bratov zlomil nogo in se v teh krajih dolgo časa zdravil. Eden od bratov je bil tudi kipar in je v času zdravljenja zrezljal iz lesa Marijino podobo z obljubo, da jo bo izobesil na kraju, kjer bo zagledal zidovje Ptujja. Zdravljenje je trajalo dalj časa, zato so si fantje iz spremstva našli dekleta, se z njimi poročili in ostali tukaj. Razvile so se vasi, ki še danes obstajajo s češko-slovaškimi imeni, kot so Branislavci, Radoslavci, Vodemarci, Bratislavci, ... Po ozdravitvi sta brata Ciril in Metod le z nekaj fanti nadaljevala pot. Ker sta z našega hriba zagledala Ptuj, sta na debelo lipo obesila Marijino podobo ter jo izročila v varstvo tukaj ostalim češkim fantom. Domače prebivalstvo je fante imenovalo PEME, kraj pa PEMŠAK, pozneje POLEŃŠAK.«⁸

⁸ Šolska kronika državne osnovne šole v Polenšaku (1945–1964/1965), 4. december 1945.

Razglednica je bila poslana leta 1904 učitelju na Destnik, založnik ni podpisan.

Razglednica je bila poslana leta 1908. Zraven splošnega pogleda na kraj sta mesto na razglednici dobili še obe takratni polenški gostilni: gostilna Šori ter trgovina in gostilna Lovrec. Založnik ni podpisan.

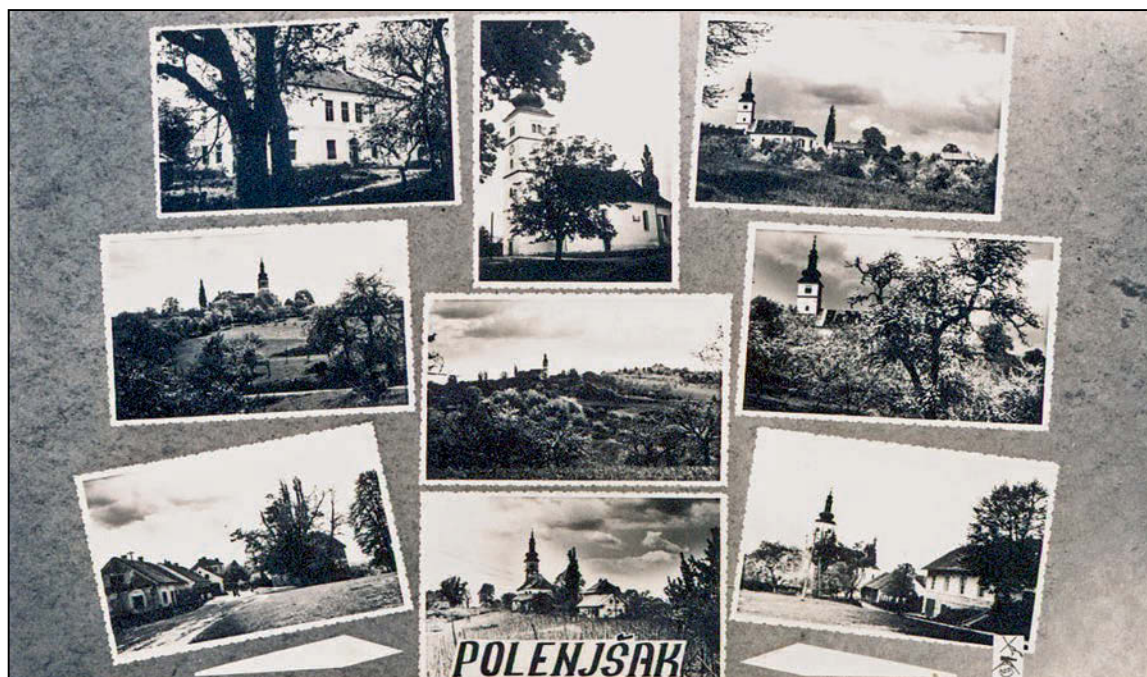

Štiridelna razglednica Polenshaka je bila poslana julija 1918 vojaku Francu Zelenku. Založnik ni podpisan; kvaliteta razglednice je zaradi vojne močno padla.

Ljudsko izročilo prav tako pravi, da so se fantje vsako leto zbirali na Marijin praznik. Ljudje iz bližnje in daljne okolice so obiskovali Marijin kipec. Tako je Polenšak postal romarsko središče. V ta namen je bila med leti 1621 in 1633 zgrajena polenška cerkev kot romarska cerkev. Ime «Polenšak» se je v svoji zgodovini spreminjalo. V cerkveni kroniki iz leta 1840 zasledimo ime Pollenschack. Na stari razglednici (vir Franci Golob) je viden napis **POLENJŠAK**. V času druge svetovne vojne (leta 1941) se je Polenšak imenoval **POLENSCHAK**. Leta 1943 je kraj dobil ime **STEINPERG**.⁹

⁹ Dr. Ljubica Šuligoj, *Slovenstvo na Ptujskem v 20. stol.*, izdalo in založilo Območno združenje borcev in obiskovalcev NOB Ptuj, Ptuj 2005, str. 53.

Črno-bela razglednica Polenšaka je verjetno nastala konec 60. let 20. stoletja. Razglednica je fotografsko razmnoževana v Ormožu pri Foto Host. Je devetdelna in je velika verjetnost, da so posamezni deli bili izdani tudi kot samostojne razglednice.

Kraj Polenšak na novejši razglednici.

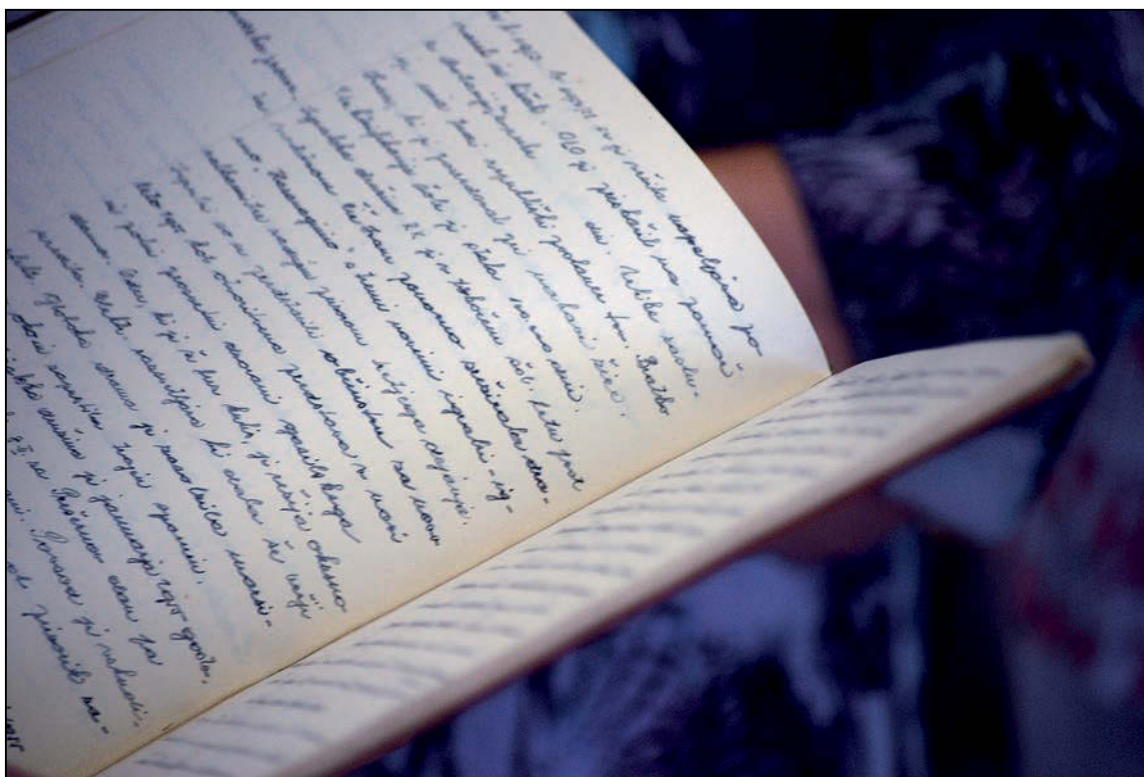
ŠOLSKA KRONIKA – PRIČA ŽIVLJENJA IN DELA NA ŠOLI

Različne kronike so zagotovo tisti viri, na podlagi katerih je nastalo jedro zapisa v zborniku, ki predstavlja 110-letno obdobje sprememb, zanimivosti, katerih del je bila OŠ Polenšak. Že v prvi povedi kronike je poudarjeno, da mora biti v njej podana zgodovina kraja s krajevnimi posebnostmi; orisati mora najpomembnejše dogodke, popisati krajevne in narodopisne posebnosti ter pokazati na gospodarsko stanje kraja. To omogoča novincu, da v njej najde vsaj približno podobo življenja, ki pritiče določenemu kraju.

Posebno mesto pa pripada zgodovini šole. Njenim začetkom, spremembam stavbe in šolske organizacije, preizkušnjam, pomembnim dogodkom, učnim načrtom, oblikam in metodam dela, učenčevi in učiteljevi podobi, ... Pri našem raziskovanju sta jedro predstavljali obe kroniki OŠ Polenšak kot samostojne in podružnične šole ter kronike OŠ dr. Franja Žgeča Dornava od leta 1964, ko je šola Polenšak postala podružnica. V ospredju je 110-letno obdobje, ki je zaznamovalo samo zgradbo, njene zaposlene in nasploh življenje v kraju. V ospredju je povojni čas, saj sva se v tem primeru lahko oprli na številne oprijemljive vire takratnih učiteljev in učencev, krajanov.

Šolska kronika državne osnovne šole v Polenšaku (1945-1964/65)..

*Sleherna stran šolske kronike
razkriva bisere spominov.*

1. JERICA VIŠENJAK	1945–1948
2. ALBIN ČIČ	1948–1955
3. ANICA ŠEGULA	1955–1960
4. ERNEST BLAŽIČ	1960–1965
5. PAVLA PERC	1965–1971
6. MARIJA SOVIČ	1974–1977
7. MARIJA ŠTEBIH	1977–2003
8. TONČKA MATJAŠIČ ROJHT	2003–2004
9. ANGELA RAMPRE	2004–2009
10. ZLATKA ZELENIK	2009–2010

ORGANIZACIJA POUKA

Zasilna šola na Polenšaku je bila že v dobi Marije Terezije leta 1788. Redna šola je bila ustanovljena leta 1815. Do leta 1819 so poučevali »kantorji«. Ta šola se je pozneje razširila na prostore župnišča. Pouk je potekal v slovenščini, nemščina pa je bila učni predmet. Šolo je obiskovalo od 50 do 60 učencev. Leta 1822 je bilo v okolici Polenšaka 124 hiš, 112 gospodinjstev in 578 prebivalcev. »V oči bodejo« veliki izostanki učencev, zato ni bilo vidnega napredka. Pouk je potekal tudi po privatnih hišah, 1833 pa je že bila sezidana šola. Ker ni bilo učiteljev, so poučevali kar organisti, ki so bili delno usposobljeni za poučevanje. Šola je bila

organizirana kot **ENORAZREDNICA**. Pouk je obsegal verouk, branje, pisanje in računstvo. Nadzor nad šolo je imela cerkev.

LETO 1833 JE PO USTNEM IZROČILU ZAČETEK REDNE JAVNE ŠOLE NA POLENŠAKU.

V naslednjih letih je šola delovala kot **DVORAZREDNICA**. Leta 1869 je bil sprejet nov osnovnošolski zakon. Novosti iz tega zakona so:

- šole so postale državne in deželne ustanove,
- osemletna osnovna šola je postala **OBVEZNA**,
- zakon je določal pogoje o ustanovitvi šole,
- uvedeni so nekateri novi učni predmeti.

Župnik Frančišek Valenko je maja, leta 1900, položil in blagoslovil temeljni kamen za novo šolsko poslopje. Leta 1900 so postavili novo šolsko poslopje in šola je postala **TRIRAZREDNICA**. V tem letu je bila pismenost na Polenšaku na precej visokem nivoju in učencev je bilo iz leta v leto več.

ŠOLSKA LETA V ČASU AVSTRO-OGRSKE

Pouk se je začel sredi oktobra, pozneje sredi septembra zaradi jesenskega kmečkega dela. Začetek pouka so počastili s šolarsko mašo. Pouk se je končal konec julija. 3. marca 1918 je bilo sklenjeno, da so počitnice od 1. 8. do 1. 10. Poletne počitnice so bile pomaknjene v jesen zaradi obveznosti na kmetijah. Med letom so bile še božične počitnice (od 24. 12. do 11. 1.) in enotedenski velikonočni odmor.

Po koncu 1. svet. vojne je še naprej ostala v veljavi avstrijska šolska zakonodaja. **Prvi jugoslovanski šolski zakon je izšel 5. decembra 1929.** Novosti iz tega zakona so:

- splošna **OBVEZNA** osnovna šola,
- enoten pouk za dečke in deklice,
- uvedeni so bili razredi in oddelki,
- osemletno šolanje je razdeljeno na štiriletno OŠ in štiriletno višjo ljudsko šolo.

Po 2. svetovni vojni je nastopilo **obdobje velikega napredka na področju šolstva**. Pouk na osvobojenem Polenšaku se je začel 22. maja 1945 in se zaključil 28. julija 1945. Dva meseca pouka v letu 1945 se je štelo kot opravljeno leto šolanja in s tem je bil priznan opravljen razred. Razmere so se začele počasi urejati. Znanje otrok je bilo po vojni minimalno, disciplina pa razrahljana. Učitelji so ugotovili, da učenci nimajo najosnovnejše podlage. S poukom so morali začeti na novo. **Razveseljivo pa je bilo dejstvo, da je veliko učencev z navdušenjem sprejelo slovenski pouk.** Bili so željni slovenske besede, znanja. Po pogovoru z domačini sem lažje oblikovala sliko poučevanja in dela na šoli. Učiteljice so veliko brale,

otroci so zelo radi poslušali. Ko so brali učenci, je ena knjiga krožila od učenca do učenca. V eni učilnici je bilo veliko otrok različnih letnikov rojstva (1933, 1934, 1935). Učili so se vsi enako. Veliko ljudi se spominja teh časov z nostalgijo, saj so se otroci radi družili, uživali ob poslušanju, bili so pa zelo lačni. Nekoliko lažje je bilo po letu 1949, ko je na šoli začela delovati mlečna kuhinja. Učenci so veliko manjkali, predvsem jeseni in spomladi, ko je bilo doma veliko dela. Nekateri so manjkali še pozimi zaradi pomanjkanja obleke in obutve. Zato je bilo vsako leto veliko ponavljalcev, povprečno 55 v enem šolskem letu.

V naslednjih letih so začeli izhajati novi učbeniki, računice, jezikovne vadnice, čitanke, prirodoepis. Učenci so pri pouku uporabljali tudi Ciciban, reviji Pionir in Pionirski list. V šoli je bilo sprva 5 oddelkov. Peti oddelek je združeval učence od 5. do 8. razreda. **Leta 1954 je bil uveden predmetni pouk.** Pouk se je vršil v dveh izmenah. Glede na to, da so bile na šoli samo 3 učilnice, 6 učiteljev in 230 otrok, so morali biti učitelji zelo spretni in delovni, da je pouk potekal nemoteno.

Urniki:

- trije oddelki so pričeli pouk ob 8. uri,
- prvi razred je pričel pouk ob 10. uri,
- štiri oddelki so pričeli pouk ob 13. uri.

Učitelji so učili v dveh oddelkih, zato so imeli proste četrtke. Pouk se je izvajal tudi v soboto.

DOKUMENTACIJA UČITELJA

Tednik: vpisana je bila snov za posamezne predmete po tednih, razpored šolskih nalog, urnik in pripombe.

Razrednica: vpisani so bili podatki o učencih in učenkah. Učitelj je zelo vestno vodil izostanke učencev. Po dokumentaciji sodeč, so bili vzroki za izostanke naslednji: učenec ni imel čevljev ali obleke, moral je delati, se je potepal, je služil in ni smel v šolo.

Matični listi: vpisani so bili podatki o učencu in starših, datum vstopa in izstopa iz šole, opazanja o značaju otroka, pridnost, sposobnost, bolezni, domače razmere. Matični listi so bili uvedeni v letu 1921/1922.

ŠOLSKI DAN

Pouk se je **vedno začel z molitvijo**. Fantje so imeli obvezno telovadbo, deklice pa pouk ročnih del. Učilnice so bile zelo velike. Na eni strani so bile klopi za fante, na drugi strani za dekleta.

DISCIPLINA

V šoli je bila stroga disciplina. Najmilejša kazen je bila, da je moral učenec stati v kotu ali klečati pred tablo. Večja kazen je bila, da je bil učenec tepen s šibo ali z metrom, po končanem pouku pa je bil zadržan v šoli. **Nihče pa se ne spomni, da bi obstajale pohvale.**

ŠOLSKI OBISK

V prvih letih po ustanovitvi šole so učenci obiskovali pouk zelo neredno. Dober obisk je preprečevala revščina in odnos do šole. Vsi otroci tudi niso bili vpisani v šolo, saj **šolanje ni bilo obvezno vse do 8. 10. 1953 (Zakon o obveznem šolanju je bil sprejet že prej, vendar se ni natančno izvajal in nadzoroval)**. Učenci, ki so bili vpisani v šolo pred obveznim šolanjem, so izostajali zaradi dela na polju, saj je bilo področje pretežno kmečko.

Obisk pouka je bil zelo slab pozimi, ko učenci zaradi mraza in visokega snega niso prihajali v šolo. Veliko otrok je služilo pri kmetih, ki otrok niso pošiljali v šolo zaradi dela. Veliko je bilo takšnih, ki so bili v prvem in še v drugem razredu neocenjeni zaradi izostankov. Komaj v tretjem letu šolanja so mnogi uspeli opraviti 1. r. Mnogo učencev je zato končalo šolanje v 4. ali 5. razredu.

V povojnem obdobju so veliko skrb posvečali zdravstvenemu stanju otrok in mladine. Uvajali so zaščitna cepljenja. Tako so zmanjšali obolenja otrok in s tem odpravili izostanke učencev.

UPADANJE ŠTEVILA OTROK

Do leta 1964 je bilo v OŠ Polenšak vpisanih povprečno 230 učencev. Na voljo je bilo premalo učiteljev in tudi učilnic. Ker se šola ni obnavljala in dograjevala, je bila velika prostorska stiska. Pouk je potekal v zelo težkih pogojih. Zato je Občinska skupščina Ptuj leta 1963 ukinila najprej 7. razred in priključila šolo Polenšak k OŠ Juršinci. **Priključitev se je izvedla 1. 10. 1963.**

OŠ Polenšak je 1. 1. 1964 postala podružnična šola. Učitelji so menili, da so Juršinci preveč oddaljeni, in domnevali, da bodo učenci imeli težave z oddaljenostjo. Smatrali so, da je pravilnejša priključitev polenške šole k OŠ Dornava. Podali so predlog, da bi se uvedel šolski avtobus, ki bi dnevno prevažal otroke v šolo in domov. Logično je bilo, da se učencem mora nuditi kvalitetno izobraževanje. Podružnica Polenšak ob zastarelih učilih, brez tehničnih delavnic, brez fizikalnih in kemijskih kabinetov ne bi zmogla izboljšati kvalitete učenja.

Učitelji OŠ Polenšak so se pogosto menjavali, predvsem zaradi pomanjkanja stanovanj in slabih prometnih povezav. Pogosto so bili na šoli le štirje učitelji, učencev pa 230. Jasno je bilo, da taki pogoji dela niso mogli nuditi kvalitetnega znanja. Učitelji so se dobro zavedali, da je potrebno izvajati program razrednega pouka do petega razreda. Posebno pozornost je potreboval prvi razred. Učenci so se iz skromnega domačega okolja težko privadili programom šole.

Po statističnem pregledu števila učencev lahko ugotovimo, da se je število otrok pričeli zmanjševati po letu 1965.

Leto 1965	232 učencev
Leto 1975	124 učencev
Leto 1985	45 učencev
Leto 1995	31 učencev
Leto 2005	20 učencev
Leto 2010	6 učencev

STATISTIČNI PREGLED ŠTEVILA UČENCEV OD LETA 1948 DO 2010

Leto	Št. učencev	Leto	Št. učencev	Leto	Št. učencev
1948	212	1969	144	1990	54
1949	206	1970	134	1991	49
1950	206	1971	Ni podatka	1992	40
1951	211	1972	Ni podatka	1993	37
1952	227	1973	Ni podatka	1994	31
1953	230	1974	124	1995	31
1954	223	1975	94	1996	34
1955	224	1976	86	1997	34
1956	230	1977	78	1998	35
1957	238	1978	69	1999	32
1958	232	1979	63	2000	28
1959	240	1980	64	2001	29
1960	231	1981	61	2002	22
1961	251	1982	59	2003	22
1962	262	1983	Ni podatka	2004	23
1963	232	1984	45	2005	20
1964	232	1985	41	2006	18
1965	193	1986	37	2007	11
1966	169	1987	41	2008	13
1967	160	1988	52	2009	8
1968	145	1989	50	2010	6

UČITELJSKI KADER OD LETA 1945 DO 2010

Od leta 1945 do 1950

Jerica Visenjak	1945	Oliva Brezovnik	1947
Gizela Blagovič	1945	Ivanka Pernuš	1947
Irma Verk	1945	Rajko Avgustinčič	1947
Katarina Požlep	1946	Marija Golob	1947
Jožefa Lajmiš	1946	Dušan Prestor	1947
Avgust Bedenik	1946	Ljudmila Bolha	1947
Vera Kodela - Bedenik	1947	Jože Stropnik	1948
Drago Lugarič	1947	Albin Čič	1948
Marija Golob	1946	Ivana Čič	1948

Učiteljski kader se je pogosto menjaval, nekateri so šolo zapustili po nekaj mesecih. Povprečno je na šoli poučevalo tri do pet učiteljev. Kroniko je pisala Jerica Visenjak (1945–1948). Nadaljeval je Albin Čič (1948–1955).

Od leta 1951 do 1960

Ana Mesar	1951	Alojzija Virag	1958–1959
Ana Oražem	1951–1954	Janez Jarc	1958–1959
Ljudmila Vertačnik	1953–1954	Anka Maroša	1959
Anica Šegula	1954–1960	Franc Bezjak	1960–1963
Marija Vaupotič	1954–1958	Zinka Forstnerič	1959
Katarina Forstnerič	1954–1958	Ernest Blažič	1960–1966
Jelka Marvin	1955–1958	Niko Studnička	1960–1964
Aleš Fenos	1956–1960		

Kroniko je zapisovala Anica Šegula (1955–1960). Nadaljeval je Ernest Blažič (1960–1965).

Od leta 1961 do 1970

Genovefa Turnšek	1961	Marica Horvat	1963
Anka Šket	1961–1963	Anton Ferčič	1965–1966
Zinka Gajzer	1961–1963	Zmago Kokol	1965–1969
Fefka Ogrizek	1962–1963	Marija Zavec	1965
Pavla Perc	1963–1971	Marica Kozoderc	1966
Silva Praprotnik Čelik	1963–1969	Tončka Matjašič - Rojht	1968–2004
Jožica Vegan Jožica	1963	Vojka Kostelic	1970

Od leta 1971 do 1980

Anica Krapša	1971	Angela Rampre	1977
Marija Sovič	1974	Sonja Peteršič - Čuš	1977
Marija Raušl - Štebih	1974	Antonija Perdih	1977
Štefka Lovrenčič	1974	Zlatka Brmež - Zelenik	1979
Janja Gorišek	1976–1982		

Od leta 1981 do 2010

Angela Rampre	1981–2008	Vesna Čerček	2004–2009
Smilja Gaberc	1982–1983	Igor Ivančič	2007–2008
Nada Mlinarič Gregorec	1988–1989	Andreja Čuš	2007–2008
Valerija Lenart	1991–1992	Irena Vesenjaka	2007–2008
Petra Plohl	2003	Zlatka Zelenik	2009–2011

Menjalo se je veliko učiteljev, nekateri se poučevali samo nekaj mesecev, drugi nekaj let.

Marija Štebih je poučevala 30 let, Angela Rampre pa 32 let. Najdaljši čas poučevanja na tej šoli ima Tončka Matjašič Rojht; na isti šoli se je trudila 36 let.

Učenci in učiteljica Tončka Matjašič Rojht, ki je na OŠ Polenšak preživela ustvarjalnih 36 let.

Učitelj nikoli ni bil samo pedagog v razredu, pač pa steber kulturnega, društvenega in družabnega življenja. Učitelji so bili vedno zelo aktivni, kar velja predvsem za manjše kraje kot je Polenšak. Šola je v manjših krajih predstavljala kulturno središče. Učitelji so bili že od nekdaj zborovodje, režiserji amaterskih gledališč, ustanovitelji društev ipd.

OŠ POLENŠAK V PREDVOJNEM ČASU

Zasilna šola na Polenšaku je bila že v dobi Marije Terezije, leta 1788. Redna šola je bila ustanovljena leta 1815. Do leta 1819 so poučevali »kantorji«. Ta šola se je pozneje razširila na prostore župnišča. Pouk je potekal v slovenščini, nemščina pa je bila učni predmet. Šola je obiskovalo od 50 do 60 učencev. Leta 1822 je bilo v okolici Polenšaka 124 hiš, 112 gospodinjev in 578 prebivalcev. »V oči bodejo« veliki izostanki učencev, zato ni bilo vidnega napredka. Pouk se je vršil tudi po privatnih hišah, 1833 pa je že bila zidana šola. Ker ni bilo učiteljev, so poučevali kar organisti, ki so bili delno usposobljeni za poučevanje. Šola je bila organizirana kot **ENORAZREDNICA**. Pouk je obsegal verouk, branje, pisanje in računstvo. Nadzor nad šolo je imela cerkev.

LETO 1833 JE PO USTNEM IZROČILU ZAČETEK REDNE JAVNE ŠOLE NA POLENŠAKU.

V naslednjih letih je šola delovala kot **DVORAZREDNICA**. Leta 1869 je bil sprejet nov osnovnošolski zakon. Novosti iz tega zakona so:

- šole so postale državne in deželne ustanove,
- osemletna osnovna šola je postala **OBVEZNA**,
- zakon je določal pogoje o ustanovitvi šole,
- uvedeni so nekateri novi učni predmeti.

Župnik Frančišek Valenko je maja, leta 1900, položil in blagoslovil temeljni kamen za novo šolsko poslopje. Leta 1900 so postavili novo šolsko poslopje in šola je postala **TRIRAZREDNICA**. V tem letu je bila pismenost na Polenšaku na precej visokem nivoju in učencev je bilo iz leta v leto več.

»Dne 1. majnika; položil in blagoslovil se je temeljni kamen za novo šolsko poslopje prav slovesno. Dne 11. novembra 1900 smo slovesno blagoslovili novo šolsko poslopje. Hvala Bogu se pri celi stavbi ni zgodila nobena nesreča. Bog daj, da bi se v tej novi šoli otroci dosti dobrega naučili, da bi bili koristni družbi človeški.«¹⁰

¹⁰ *Cerkvena kronika Polenšak*
(podatke izpisal in posredoval g.
Slavko Štefko).

ŠOLSKA LETA V ČASU AVSTRO-OGRSKE

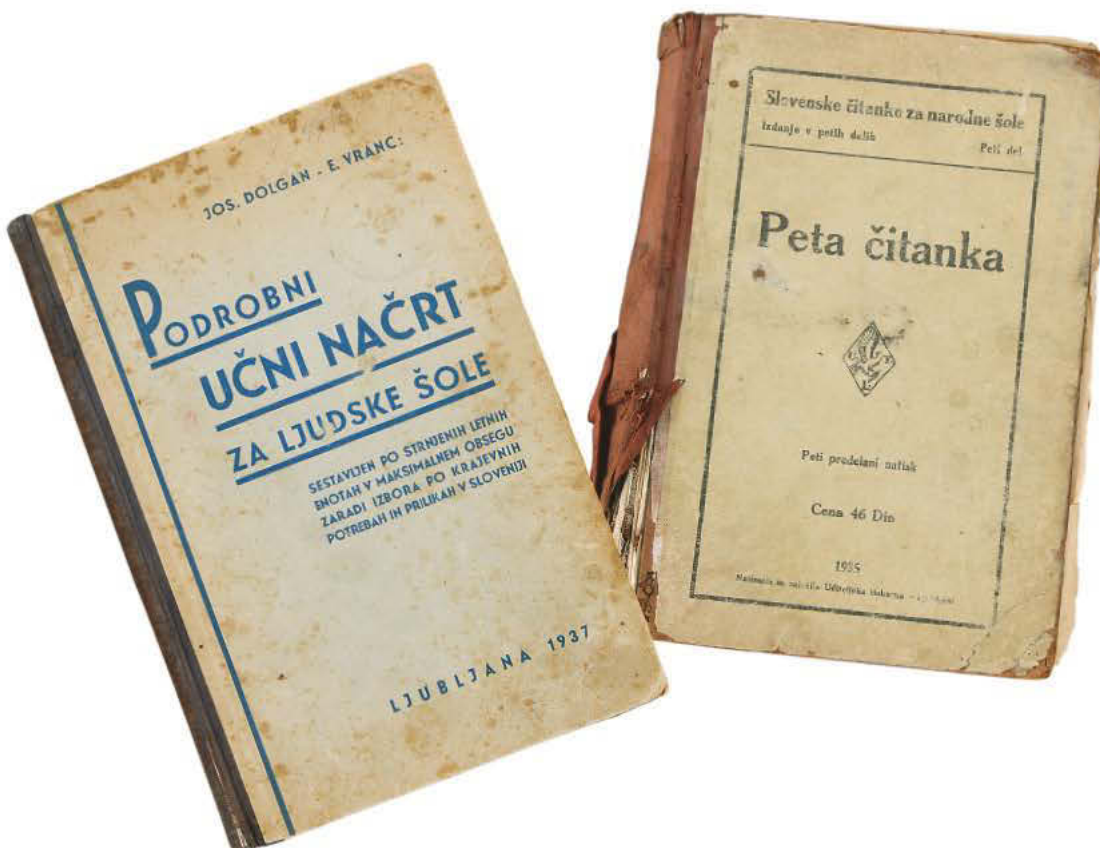
Pouk se je začel sredi oktobra, pozneje sredi septembra zaradi jesenskega kmečkega dela. Začetek pouka so počastili s solarsko mašo. Pouk se je končal konec julija. 3. marca 1918 je bilo sklenjeno, da so počitnice od 1. 8. do 1. 10. Poletne počitnice so bile pomaknjene v jesen zaradi obveznosti na kmetijah. Med letom so bile še božične počitnice (od 24. 12. do 11. 1.) in enotedenski velikonočni odmor.

Po koncu 1. svet. vojne je še naprej ostala v veljavi avstrijska šolska zakonodaja. **Prvi jugoslovanski šolski zakon je izšel 5. decembra 1929. Novosti tega zakona so:**

- splošna OBVEZNA osnovna šola,
- enoten pouk za dečke in deklice,
- uvedeni so razredi in oddelki,
- osemletno šolanje je razdeljeno na štiriletno OŠ in štiriletno višjo ljudsko šolo.

Po 2. svet. vojni je nastopilo obdobje velikega napredka na področju šolstva. Pouk na osvobojenem Polensaku se je začel 22. maja 1945 in se zaključil 28. julija 1945. Dva meseca pouka v letu 1945 se je štelo kot opravljeno leto šolanja in s tem je bil priznan opravljen razred. Razmere so se začele počasi urejati. Znanje otrok po vojni je bilo minimalno, disciplina pa razrahljana. Učitelji so ugotovili, da učenci nimajo najosnovnejše podlage. S poukom so morali začeti na novo. **Razveseljivo pa je bilo dejstvo, da je veliko učencev z navdušenjem sprejelo slovenski pouk. Bili so željni slovenske besede, znanja.**

Po pogovoru z domačini sem lažje oblikovala sliko poučevanja in dela v šoli. Učiteljice so veliko brale, otroci so zelo radi poslušali. Ko so brali učenci, je ena knjiga krožila od učenca do učenca. V eni učilnici je bilo veliko otrok različnih letnikov rojstva (1933, 1934, 1935). Učili so se vsi enako. Veliko ljudi se spominja teh časov z nostalgijo, saj so se otroci radi družili, uživali ob poslušanju, bili so pa zelo lačni.

Podrobni učni načrt za ljudske šole iz leta 1937 in Peta čitanka za narodne šole iz leta 1935.

OKUPACIJSKA LETA (1941–1945)

ŠOLA POLENŠAK MED VOJNO

Nemčija je napadla Jugoslavijo 6. aprila 1941. **13. aprila 1941 so prišli na Polenšak prvi Nemci.** Maja je prišlo na Polenšak nemško učiteljstvo, po večini nekvalificirano, pač pa zelo zagrizeno in zaverovano v svojega Hitlerja. Tudi naša mladina je občutila udarce sovražnika. **V prej veselih slovenskih šolah je zamrla lepa slovenska beseda, naše zavedne ljudi pa so začeli zapirati in streljati.**

13. aprila 1941 so zaprli tukajšnjega župnika. Junija 1941 so izselili nekatere rodbine, tudi šolskega upravitelja Vičarja, Andreja Valenčiča iz Polenc, Edvarda in Ivana Kovačec iz Polenšaka in Antona Goloba iz Brezovec. Iz časa nemške okupacije ni ohranjen noben pisni dokument o šoli. Po pripovedovanju takratne učenke Elizabete Brmež, ki je bila takrat stara 8 let, je delovni dan v nemški šoli potekal takole: zjutraj so najprej molili, potem so peli nemške pesmi, šteli po nemško, se učili pisati in brati. Učile so jih učiteljice. Otroci so med seboj govorili slovensko. V isti učilnici je bilo veliko otrok različnih starosti. Niso točno vedeli, v kateri razred kdo hodi, vedeli so le, da se morajo v šoli učiti. Pred veliko nočjo 1945 je nemško učiteljstvo zbežalo.

Leto 1941 je bilo nepozabljivo leto; leto gorja, nepopisne bede, zatiranja, nezaslišanega trpljenja, leto uničevanja in izgub. Okupator, ki je hotel, da izgine ves naš narod s površine zemeljskih tal, je hotel izbrisati našo zgodovino in je tako uničeval vse, kar je spominjalo na preteklost. Prva skrb okupatorja je bila, da odstrani zavedne Slovence. Med temi je bilo učiteljstvo, duhovniki, sploh velik del takratne inteligence. Grad in šola sta bila dolgo časa zasedena od nemškega vojaštva. Takoj zatem je v kraj prišlo nemško učiteljstvo, slovensko se je moralo umakniti. Pod okupacijo je bila šola trirazrednica, na koncu pa dvorazrednica.

Prvo učiteljstvo je postopalo z učenci slabo, posebno dotlej, dokler se niso navadili nemškega jezika. Najslabši nastop je imela Irma Fisher. Šolski otroci in njihovi starši do nemških učiteljev niso imeli niti zaupanja niti spoštovanja. Otroci so postali uporni, trmasti in podivjani. Do pouka, ki ga niso razumeli, niso kazali veselja niti zanimanja in zato niso dobili niti v osnovnih predmetih nobene podlage. Slovenska govorica je bila prepovedana. Zaradi alarmov in nevarnosti je večkrat odpadel ves pouk. Starši so otroke neradi pošiljali v šolo, le toliko, da so se izognili kaznim. Nemške oblasti so z grožnjami pobirale slovenske knjige v kraju ter jih vozile proč z vozovi. Deloma so jih ljudje skrivoma spet jemali iz kleti učiteljskih stanovanj in jih tako rešili (zapisala Marija Lenartič).

8. maja 1945, ob 14. uri, so prišli na Polenšak Bolgari. Naše ljudstvo jih je pričakalo s cvetjem in jokalo od veselja. 22. maja 1945 se je začel na Polenškaku slovenski pouk. Učiteljice so bile: Jerica Visenjak, Gizela Blagovič, Irma Verk. Šolsko leto se je zaključilo 28. junija 1945. Naslednje šolsko leto se je začelo 15. oktobra.

OBDOBJE PO LETU 1945

1945/1946

Prvič so praznovali AVNOJ. 8. februar je bil proglašen za slovenski kulturni praznik.

27. aprila 1946 se je mladina zbrala na telovadišču in zakurila veliki kres. 31. junija se je zaključilo šolsko leto.

1946/1947

Ljudstvo se je vedno bolj zavedalo, da gradi in ustvarja srečnejšo bodočnost. Od 14. 2. do 10. 3. je bil pouk prekinjen zaradi velikega snega in poplave. Zvrstilo se je veliko prireditev, vendar se jih še vedno ni udeleževalo dovolj ljudi. Pouk je bil oviran, saj so šolarji pregledovali krompirjeve nasade zaradi koloradskega hrošča. Šolski obisk je bil 60 %. Učenci niso imeli zimске obleke in obutve pa tudi delo je klical. Mnogi so izostali po več tednov ali mesecev.¹¹

¹¹ Zapisala Jerica Visenjak, povzeto po šolski kroniki.

1947/1948

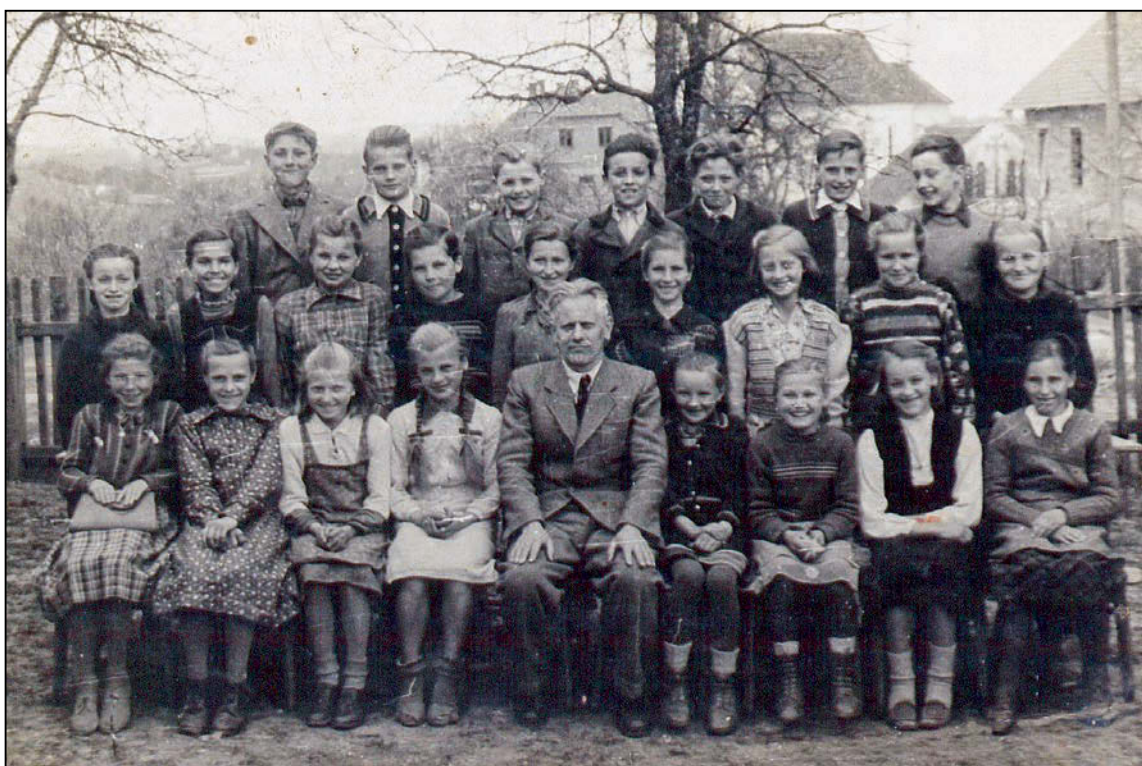
Izvršilo se je veliko prireditev. 1. maja so se učenci peljali na proslavo in v ptujski kino. Ta dan je bil pravi praznik, dan veselja, ki je mnogim ostal v spominu vse življenje. V začetku šol. leta 1947/48 se je od šolskega okoliša Polenšak odcepila vas Žamenci in se priključila k šolskemu okolišu Dornava. Razlog za to spremembo je vas Žamenci navedla v svoji prošnji, češ da leži geografsko mnogo bližje Dornavi. Šola v Dornavi je dobila elektriko leta 1947.

1948/1949

Glavno delo v vasi je bilo na plečih učiteljev. Starše so prepričevali, kako pomembna je šola. Žal je bil obisk še vedno slab. Mnogo otrok je imelo 200 zamudnin, nekateri so prišli v šolo prvič spomladi. Učiteljstvo je želelo korenito spremembo. **Januarja 1949 je bila otvoritev šolske mlečne kuhinje. Otroci so bili navdušeni nad mladinskim tiskom, topli so se za Cicibana in Pionirja.**

1949/1950

Še vedno ni bilo dovolj čitank. Uveden je bil časopis Pionirski list. Kmetijska zadruga (KZ) je za šolo uredila veliko drevesnico, za katero se ni zanimala. Sprejet je bil nov Učni načrt za osnovne šole.

Upravitelj Albin Čič z učenci 5. razreda.

1950/1951

Krajevni ljudski odbor (KLO) je dovolil gasilski četi na Polenšaku, da si postavi nov gasilski dom na šolskem igrišču. Učiteljstvo s tem ni soglašalo, zato si je komisija ogledala teren in našla primeren prostor na zemljišču Ivana Jesiha iz Polenc. Gasilska četa je sprejela sklep komisije in priredila veselico na šolskem igrišču. Prišlo je do pretepa. V kroniki je zanimiv zapis: »Dogodil se je pretep med pretepači in razgrajči. Igrišče je bilo poškrabljeno s pretepaško krvjo. Kateri vzgojni moment imajo veselice? Ali se je vzgojno pretepati na šolskem igrišču?«¹²

¹² Šolska kronika državne osnovne šole v Polenšaku, zapisal Albin Čič.

1951/1952

Zunanost šole je bila sramota za Polenšak. Učiteljstvo je organiziralo zbiralno akcijo za ureditev; za obnovo šole je prispeval en sam član.

2. 9. 1951 se je zbralo mnogo šolarjev. Upravitelj je zbranim povedal, da se bodo otroci morali ločiti od domov, livad, gozdov in pašnikov. Zvrstilo se je mnogo proslav. Učitelji so bili mnenja, da morajo le-te vzgajati kmečko ljudstvo. Težava je bila, kako privabiti ljudi na proslave, kaj radi poslušajo in gledajo. Pravilno mora biti sestavljen spored, dobrodošli so igre, petje, plesi. Organiziran je bil tečaj prve pomoči glede higijene in alkohola. **Učili so, da je alkohol grobokop slovenskega naroda.** Po tečaju so v šoli potekale vaje za razne igre. Zasedene so bile 3 šolske sobe. Končno je šola postala žarišče izobrazbe. **Učiteljstvo je živelo in delovalo v slogi med seboj in ljudstvom.**

Izjava učiteljice Ane Šegula ob koncu šolskega leta 1951/1952: »Spomin na mojo malo dečico, 2. razred, prvo službeno leto.«

1952/1953

Ob vpisu je upravitelj povedal zbranim, da zakon predpisuje za vsako obrt določeno število razredov. Naj ne bo učenca, ki se bo učil pisati še v JLA. Zvrstilo se je deset proslav. Kmečko ljudstvo je pozorno opazovalo učiteljstvo. Preprosti človek je opazoval na učitelju prav vse. Organiziran je bil tečaj prve pomoči za žensko mladino glede čistoče, higiene in nege dojenčka. AFŽ je organiziral igro in z izkupičkom nabavil 5 kolovratov. Prejo je poučevala Marija Šegula. Mladina se je premalo vključevala v življenje in dogodke. Ugotovljeno je bilo, da vodstvo ni bilo dobro. Mladina bi se morala dvigniti. Vojaški obvezniki so februarja 1952 na Polenšaku pisali narek. Končni rezultat je pokazal, da je tretjina pismenih, tretjina polpismenih, tretjina pa nepismenih. **6. oktobra 1952 je bil uveden nov predmet – družbena in moralna vzgoja. 26. oktobra so svojci odpeljali zemeljske ostanke sedmih mrtvih borcev Natašine čete.**

1953/1954

Pojavijo se tri novosti: športni dnevi in predmetni pouk v 5. in 6. razredu. Učitelji so bili mnenja, da spada žensko ročno delo v delokrog učiteljic. Tretja novost je bilo osemletno šolanje; vsakega učitelja je vezala dolžnost, da sestavi podrobni učni načrt.

8. oktobra 1953 je vlada izdala Odlok o obveznem šolanju. Gasilci so praznovali 20 let delovanja. Novi gasilski dom je bil zgrajen do surovega stanja, ker je zmanjkalo denarja. Najbolj aktiven je bil RK pod vodstvom Marije Kosec. V šoli se je hranila centralna lekarna, na

terenu so članice RK delile zdravila, toplomere in obveze. Prvo pomoč je prejelo 492 oseb. V šolo so preselili knjige, ki so dolgo samevale v gasilskem domu. Knjige so začele vršiti svoje poslanstvo med ljudmi. 17 igralcev je uprizorilo odersko igro.

1954/1955

Podan je bil predlog, da si vsaka občina določi dan, ko bo proslavila svoj praznik. Izbran je bil 13. februar, v spomin na padlo Natašino četo. ZB Brezovci so pripravili spominsko ploščo. **Spominska plošča Natašini četi je bila odkrita 13. 2. 1954.** 1954 je bil ustanovljen **Šolski odbor**. Bil je zastopnik staršev in otrok. Sklepi odbora so bili obvezni tudi za učitelje. 15. in 16. 4. 1955 so pionirji posadili 7000 gozdnih sadik v Bratislavcih in zaslužili 12 400 din. 1. 10. 1954 so sprejeti novi učni načrti za višje razrede osnovnih šol.

Med šolskim letom so se vrstili selektorski nastopi. Tako je učiteljica Ivana Čič 23. 11. 1954 s polenškimi učenci obravnavala snov iz domoznanstva. Pouku so prisostvovali učitelji iz Dornave in Juršinc. **11. 2. 1955 je zasvetila elektrika pod slamnatimi krovi Polenšaka. Ob novem letu 1955 je bila otvoritvena predstava v novi dvorani gasilskega doma. V šoli je bila organizirana posvetovalnica za otroke.**¹³

¹³ Zbral in zapisal Albin Čič, povzeto po Šolski kroniki državne osnovne šole v Polenšaku (1945–1964/65)

1955/1956

Zaživela je ljudska knjižnica, ustanovljen je bil pevski zbor, ponovno je začela delovati mlečna kuhinja, nadaljevalo se je veliko tečajev, izvršile so se proslave ob vsakem prazniku, otroke je obiskal dedek Mraz. Nabavljenih je bilo nekaj učil, očiščena je bila notranjost šole, dokončana je bila elektrifikacija, pred šolo je bila postavljena nova lese-na ograja. Šola je začela pridobivati vedno večji ugled med ljudmi.

Revije za učitelje:

- Borec,
- Obzornik,
- Sodobna pedagogika,
- Priroda, človek in zdravje,
- Prosvetni delavec.

Revije za učence:

- Ciciban,
- Pionir,
- Pionirski list,
- Čebeli,
- Sinji galeb.

Časopisi:

- Ljudska pravica,
- Poročevalec,
- Večer.

Ciciban – še danes zelo priljubljena otroška revija.

1956/1957

Na šoli je bilo 230 učencev in samo štirje učitelji. Učitelji so delali nadure. V učilnice so postavili nove peči, elektriko je dobila še zadnja učilnica, nabavljeni so bili umivalniki, mila in brisače. Kmetje so temeljito očistili šolski sadovnjak. 17. 9. 1957 je bil izdan nov Učni načrt za prve tri razrede.

Učitelj Aleš Fenos v družbi nasmejanih sodelavk.

1957/1958

Šolo je prevzel Ljudski odbor Gorišnica. Še vedno je bilo premalo učiteljev, zato so delali celi dan. Močno je zaživela knjižnica. Julija 1958 je divjala toča, ki je uničila žitna polja. Ljudje so se bali, da ne bo kruha. Šolska kuhinja je imela visoko vrednost. Mesečna cena malice je bila 50 din. Na Polenšaku se je pojavilo veliko primerov otroške paralize, zato je bilo organizirano cepljenje. **Kmetijska zadruga je kupila nov traktor in mlatilnico.**

Zbrani učitelji in učenci OŠ Polenšak pred čudovitimi, obokanimi šolskimi vrati.

1958/1959

Učitelji so zapuščali Polenšak, zato sta bili v začetku pouka samo dve učni moči, čeprav je bilo 232 učencev. Pouk je bil samo v prvih treh razredih, ostali so bili doma. Kmalu sta prišla še dva učitelja. Posebna komisija je ocenjevala delo učiteljev. Učitelji Polenšaka so dobili pozitivno oceno. Ustanovljena je bila Pionirska zadruga. **Obnovljeni so bili fasada in notranji prostori: parket, oprema, table. Planirani stroški so bili okrog 4 milijone din. Največja pridobitev pa je bil vodovod.**

Na 12 arih šolskega zemljišča so pridelali povrtnine za mlečno kuhinjo. V kmetijstvu se je pripravljala revolucija. Kmetje naj bi delali pod okriljem zadruga.

1959/1960

Šolsko leto se je začelo 26. 10. 1959. Do zamika je prišlo zaradi gradbenih del na šoli. Urejena šola je imela velik pomen za celotno vas. **Težava je bila ponovno v številu učiteljev, saj so bile ob 240 učencih samo štiri učne moči. To leto je bilo posebno za učence 8. razreda. Prvič v obstoju šole je 8. razred dokončalo 15 učencev. Ta razred je prvič priredil zaključni ples.** Vsa društva so delala precej aktivno. Na Polenškaku je bila izvedena nacionalizacija. Kar nekaj ljudi je bilo prizadetih.

Ravnateljica Anica Šegula v času službovanja na Polenškaku.

V času službovanja na Polenškaku je ravnateljica Anica Šegula iz ustnih virov izvedela veliko zanimivosti, povezanih s krajem Polenšak.

Kamenšak – na Polenškaku je bila nekoč trdnjava za 1000 vojakov. Trdnjava je bila kamnita. Ko ni bila več potrebna, so ljudje kamenje raznosili in z njimi gradili hiše. Tisti del Polenškaka se še danes imenuje Kamenšak. Tudi cerkveni zvonik je sezidan iz kamnja s trdnjave.

Čušov izvir – na mestu, kjer je cerkveni glavni oltar, je bil izvir. Voda je tekla v rimski sarkofag. Kamen iz trdnjave je bil uporabljen kot temeljni kamen za začetek gradnje cerkve. Studenec je bil speljan v Čušovo grabo.

Pokopališče – v Polencih oz. že v Lasigovcih je bilo nekoč (v času turških vpadov) veliko pokopališče. Sedaj je zemljišče izravnano.

Strašna graba – v Slomih je kraj, gozd, imenovan »strašna graba«. Tam so domači fantje in možje na zvit način pobili močan turški oddelek. Pravijo, da še danes tam straši.

Frajšina – v Preradu je griček, imenovan »frajšina«. Ta je reševal fante, ki bi morali iti v vojsko. Fantje so se skrili na griček, lovili in iskali pa so jih biriči. Znana je zgodba fanta, ki se je skrila na frajšino in čakal, da ga biriči pozabijo. Ker je mislil, da je že pozabljen, se je vrnil domov, si poiskal dekline in šel v grad k Veliki Nedelji, prositi za ženitev. Grad pa na mladeniča ni pozabil. Takoj so ga vtaknili v vojaško suktnjo, slomsko nevesto pa poslali domov. Mladenič se ni nikoli vrnil domov.¹⁴

¹⁴ Zbrala in zapisala ga. Anica Šegula, povzeto po šolski kroniki.

Skupni športni dan učencev in učiteljev OŠ Dornava in OŠ Polenšak.

Učenci in mlad učitelj Franc Bezjak pri pouku.

1960/1961

Na šoli je bilo 7 učiteljev in 231 učencev. Največ težav je bilo v 1. r., saj otroci niso bili vajeni šole. Tudi znanje ostalih ni bilo dobro, saj jih je preveč napredovalo z negativno oceno. Učenci so premalo razmišljali o prihodnosti. Šolski pevski zbor iz Polenšaka je sodeloval na pevskem festivalu v Destrniku. Učenci iz OŠ Dornava so preživeli športni dan na Polenškaku. Šolska zadruga je delala dobro; posejani so oves, detelja, krompir, koruza, povrtnine, veliko težav pa povzročča vodovod, ki ne deluje dobro.

1961/1962

Na šoli je sedem razredov, učenci osmega razreda gredo na centralno šolo. Pouk poteka v dveh izmenah. Učitelji imajo še vedno pomembno vlogo v vasi. Poglobljajo se v teste znanja. Pri mnogih pa je znanje zelo skromno, saj otroci živijo revno življenje na kmečki zemlji. Preveč je alkohola, podhranjenih otrok, neopravičenih ur in majhnih otrok, ki morajo veliko delati. **Zdravniški pregled je pokazal, da je 15 % učencev okuženih s tuberkulozo. Prvič so izvedena predavanja za poklicno usmerjanje.**

Upravitelj Ernest Blažič, njegova žena in šolska kuharica Marta Blažič ter učitelja Franc Bezjak in Niko Studnička v šolski zbornici.

1962/1963

V šolo na Polenšak se je vpisalo 262 učencev. Pouk se je izvajal izmensko. Glede na število učencev so velika težava tudi učbeniki. Nekateri starši ne morejo kupiti knjig. V šoli so tudi učiteljska stanovanja, ki so zelo slaba. Primanjkuje prostora za učenje in nujno je zgraditi učiteljski blok. Šola Polenšak se ne razvija dovolj, saj se je vsa leta premalo vloga vanjo. Učni predmeti so povezani po vertikali in horizontali. Pozitivno se obnese skupinski pouk. Mlečna kuhinja dela dobro, na žalost pa še vedno ne za vse učence.

1963/1964

Občinska skupščina na Ptuju je priključila šolo Polenšak k OŠ Juršinci. Priključitev je bila izvedena 1. 10. 1963. 1. 1. 1964 je OŠ Polenšak postala podružnica. Otroci se začnejo šolati v Juršin-

Upravitelj Ernest Blažič v družbi učiteljev in učencev.

Učitelj Niko Studnička z razredom; zaposlen v obdobju 1960–1966.

cih, v Dornavi in pri Tomažu. Učiteljstvo meni, da je zaradi geografske lege bolj ugodna priključitev k OŠ Dornava, zato bi bilo potrebno organizirati avtobusni prevoz za učence. Učiteljski kolektiv je prevetрил učne načrte, dela so se lotili sistematično in poglobljeno. Zavedali so se, da bodo učenci težko napredovali na centralnih šolah. Težava pa je bila še v tem, da je bilo v razredu 40 otrok, od tega 13 ponavljalcev. Učenci so redno prihajali v šolo, tudi starši so že sprejeli dejstvo, da je šola obvezna in potrebna. Ponovno so reformirani in prevetreni učni načrti.

1964/1965

V šestih razredih in osmih oddelkih je še vedno 232 učencev in 6 učiteljev. Veliko je staršev, ki menijo, da sta šolanje in vzgoja otroka samo učiteljevo delo. Veliko otrok ima doma premalo pomoči in podpore. Ob koncu šolskega leta je 67 ponavljalcev. Vzroki so: zahtevnejši kriteriji, izbor, kdo naj napreduje, težki delovni pogoji, napredovanje z negativno oceno.¹⁵

¹⁵ Zbral in zapisal g. Ernest Blažič, povzeto po šolski kroniki.

Nogometna tekma med učenci in učitelji.

1965/1966

V šolo je vpisanih **191 učencev**, uspeh je 76,9 %. Na šoli je 6 oddelkov, pouk pa poteka v petih razredih. Ker 36 učencev ne izdela razreda, se ugotavljajo vzroki. Učenci imajo največ težav pri slovenskem jeziku in matematiki.

1966/1967

Število otrok je začelo upadati, saj je vpisanih 169 učencev. Tudi uspeh se ne izboljša, saj spet ponavlja 39 učencev. Učenci zelo slabo berejo in imajo težave pri učenju. Le redki uporabljajo učbenike. Treba je vplivati na starše, da jim pomagajo ali vsaj vzpodbujajo.

1967/1968

V tem letu je vpisanih 160 učencev. V 1. r. je vpisanih veliko otrok, zato bi se moral razred deliti na dva oddelka. Ker pa ni denarja, se delitev ne izvede. Tako je v 1. r. 38 učencev. Zaradi velikega števila se spet pričakuje slabši uspeh. Šolska kuhinja pripravlja malice za 120 otrok. 40 učencev še vedno ne zmore plačati šolske prehrane. Trgovsko podjetje Koloniale je prevzelo patronat nad šolo. Zavežejo se, da bodo šoli nudili pomoč, in sicer vsak dan 5 kg kruha.

1968/1969

Na šoli je 5 razredov, vpisanih pa **145 učencev**. 7 učencev izstopi iz šole v 5. r. zaradi večkratnega ponavljanja. Starši ne znajo pomagati otrokom pri domačem delu. Veliko jih odide v tujino s trebuhom za kruhom. Otroci živijo pri starih starših, veliko pomagajo pri delu in se premalo učijo. Za mnoge je šola še vedno nepotrebna, pomembnejše je kmetovanje.

1969/1970

Na šoli je 6 oddelkov, **učencev pa 145. Izvedena je anketa, ki je pokazala zaskrbljujoče stanje glede prehrane otrok. Le 10 % otrok ima doma topel obrok. Glavna prehrana**

Učiteljica Pavla Perc kot vodja podružnice Polenšak.

otrok je kos kruha. Preveč otrok že sega tudi po alkoholu. Ker veliko otrok prihaja v šolo od daleč, so ob slabi prehrani še bolj utrujeni in nezainteresirani za delo. Učiteljice so tudi opazile, da so prvošolčki zelo plahi in nezaupljivi.

Zbrani učitelji pod šolskim orehom:
Tončka Matjašič, Silva Praprotnik,
Pavla Perc, Jožica Vegan in Zmago
Kokol.

1970/1971

Pouk se začne 5. septembra in se zaključi 19. junija. Na šoli je **134 učencev** (5 razredov v petih oddelkih). To leto pride do večjih kadrovskih sprememb. Na šoli poučujejo naslednji učitelji: Pavla Perc, Tončka Matjašič, Zmago Kokol, Jožica Vajda, Vojka Kastelic, odselila se je Silva Čelik, za premestitev je prosil Zmago Kokol, Jožica Vajda je odšla na podružnico, pride tov. Anica Krapša. Delo učiteljev je zelo naporno, saj vse učne moči poučujejo prekomerno.

V 1. razredu se pojavi slabi učni uspeh; starši so v tujini, otroci so delovna sila, doma so težave z alkoholizmom, prehrana je neurejena. Starši ne hodijo redno na roditeljske sestanke, zanimajo jih le gole ocene. Tokom šolskega leta so številne proslave. Šolski izlet se izvede 12. maja (Zagreb–Stubiške toplice).¹⁶

¹⁶ Zbrala in zapisala ga. Pavla Perc, povzeto po šolski kroniki.

Med leti 1971–1974 ni bilo zapisane kronike.

1974/1975

Pouk se začne 2. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **124 učencev** (5 razredov v petih oddelkih). Na šoli poučujejo: Tončka Matjašič Rojht, Marija Sovič, Marija Raušl, Štefka Lovrenčič; šlo je za pomanjkanje učiteljskega kadra. Delo na šoli je usklajeno in kakovostno.

V 1. razredu je ponovno slab učni uspeh. Vzroki so: razdvojene družine, delo v tujini, alkoholizem, odpor do šole, slaba prehrana. Pojavljata se predvsem frontalni in skupinski pouk. Učenci imajo težave z vidom, sluhom, slabo držo, nekaj je podhranjenosti.

Ob praznikih so organizirane lepe proslave. 80 učencev sodeluje pri bralni znački, na koncu leta jih obišče pisatelj Anton Angolič. Otroci radi prebirajo mladinski tisk. Šolski izlet: Pohorje–akvarij v Mariboru–Rogaška Slatina.

1975/1976

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **94 učencev** (4 razredi in dva oddelka podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Tončka Matjašič Rojht, Marija Sovič, Marija Raušl. Na šoli se izvajajo tudi izvenšolske dejavnosti, delujejo različni krožki, mentorji so učitelji. Starši so kritični do šole, premalo pa storijo za njen napredek. Boljši učni uspeh pri učencih je posledica dodatnega dela pri podaljšanem bivanju. Pojavijo se nove učne oblike in didaktični pripomočki (kino projektor) ter individualizacija dela. Na šoli se izvede akcija zbiranja poljskih pridelkov – cenejša prehrana.

Pri bralni znački sodeluje 60 učencev, otroci radi berejo knjige in mladinski tisk. Šolski izlet: Polenšak–Krapina–Zageb–Kumrovec–Ptuj–Polenšak.

1976/1977

Pouk se začne 2. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **86 učencev** (4 razredi in dva oddelka podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Tončka Matjašič Rojht, Marija Sovič, Marija Raušl, Štefka Lovrenčič, Janja Gorišek. Izvajajo se tudi izvenšolske dejavnosti, delujejo različni krožki, mentorji so učitelji. Podaljšano bivanje vpliva na izboljšanje delovnih navad. Na roditeljskih sestankih manjkajo predvsem starši problematičnih otrok.

Pri bralni znački sodeluje 80 učencev, otroci radi berejo knjige in mladinski tisk. Šolski izlet: Ptuj in bližnja okolica.¹⁷

¹⁷ Zbrala in zapisala ga. Marija Sovič, povzeto po šolski kroniki.

1977/1978

Pouk se začne 2. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **78 učencev** (4 razredi in oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Tončka Matjašič Rojht, Sonja Štebih, Angela Rampre, Antonija Perdih in Janja Gorišek. Na šoli se izvajajo tudi izvenšolske dejavnosti, delujejo različni krožki, mentorji so učitelji.

1978/1979

Pouk se začne 2. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **69 učencev** (4 razredi in oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Rojht, Angela Rampre, Sonja Peteršič in Janja Gorišek. Izvajajo se številne izvenšolske dejavnosti, delujejo različni krožki, mentorji so učitelji.

1979/1980

Pouk se začne 2. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **63 učencev** (4 razredi in oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Rojht, Angela Rampre, Zlatka Brmež in Janja Gorišek.

1980/1981

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **64 učencev** (4 razredi in en oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Rojht, Angela Rampre, Sonja Čuš, Janja Gorišek in Zlatka Brmež - Zelenik.

Hišnik Slavko Kokol in kuharica Helena Antolič v družbi učiteljic: Angele Rampre, Sonje Čuš, Tončke Rojht, Marije Štebih, Janje Gorišek in Zlatke Brmež – Zelenik.

1981/1982

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 16. junija. Na šoli je **61 učencev** (4 razredi in dva oddelka podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht, Angela Rampre, Sonja Čuš, Zlatka Brmež in Janja Gorišek. Izvajajo se številne izvensolske dejavnosti, delujejo različni krožki, mentorji so učitelji. Učni uspeh je bil 100 %, veliko se je delalo pri podaljšanem bivanju, starši so včasih pričakovali preveč in odgovornost prelagali na učitelje.

Zdravstveno šibkejši učenci letujejo v kolonijah na Pohorju in na otoku Krku. Pri bralni znački sodeluje 46 učencev, otroci radi berejo knjige in mladinski tisk. Obišče jih pesnica Ančka Šumenjakova. Šolski izlet: Celje–Velenje–Šoštanj– jama Pekel.

1982/1983

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 27. junija. Na šoli je **59 učencev** (4 razredi in oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht, Angela Rampre in Sonja Čuš. Število krožkov se povečuje iz leta v leto. Učitelji so aktivno vključeni v vse dejavnosti. Problematični učenci se izpopolnjujejo pri podaljšanem bivanju. Šolske proslave so kakovostno izpeljane. Pri bralni znački sodeluje 46 učencev, otroci radi berejo knjige in mladinski tisk. Obišče jih pisatelj Ivo Zorman. Šolski izlet: Pohorje–znamenitosti Maribora.

Za šolsko leto 1983/84 ne obstaja kronikalni zapis.

1984/1985

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 26. junija. Na šoli je **45 učencev** (2 kombinirana oddelka; 1. in 2. r. ter 3. in 4. r. in oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Učitelji so morali sami uskladiti kombinirani pouk, izvajali so vse krožke in dejavnosti. Delo je nadzirala ravnateljica Marija Velikonja. Učitelji so pripravljali vse proslave. Šolski izlet: Zagreb–Kumrovec.

1985/1986

Pouk se začne 2. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **41 učencev** (2 kombinirana oddelka; 1. in 2. r. ter 3. in 4. r. in oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Učitelji so morali sami uskladiti kombinirani pouk, izvajali so vse krožke in dejavnosti.

Delo je nadzoroval Ivan Babič. Večjih vzgojnih problemov ni. Učitelji oblikujejo vse prireditve na šoli in v kraju. Pri bralni znački sodeluje 37 učencev, otroci radi berejo knjige in mladinski tisk. Obišče jih pesnica Anica Šumenjakova. V tem letu pridobi šola Polenšak nasad 100 orehov in lešnikov. Šolski izlet: Velenje–jama Pekel.

1986/1987

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **37 učencev** (2 kombinirana oddelka; 1. in 2. r., 3. in 4. r. ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Učitelji so izvajali vse krožke in dejavnosti.

Učni uspeh je bil dokaj visok. Pri bralni znački je sodelovalo 35 učencev, otroci radi berejo knjige in mladinski tisk. Obišče jih pesnik Slavko Jug. Šolski izlet: Pohorje–okolica Maribora.

1987/1988

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **41 učencev** (2 kombinirana oddelka; 1. in 2. r., 3. in 4. r. ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Šte-

bih, Tončka Matjašič Rojht, Angela Rampre ter Nada Mlinarič (podaljšano bivanje). Učitelji so izvajali vse krožke in dejavnosti.

Učni uspeh je zelo dober. Pri bralni znački je sodelovalo 37 učencev; obiskala jih je pesnica Milena Bratič. Šolski izlet: Celje–Rogaška Slatina.

1988/1989

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **52 učencev** (2 čista in en kombinirani oddelek ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht, Angela Rampre in Nada Mlinarič (podaljšano bivanje). Učitelji so izvajali vse krožke in dejavnosti.

Učni uspeh v 1. razredu je slab. Na šoli so številne delovne akcije. Šolski izlet: Zagreb–Kumrovec.

1989/1990

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **50 učencev** (4 oddelki ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht, Angela Rampre, Zlatka Zelenik in Nada Mlinarič (podaljšano bivanje). Učitelji so izvajali vse krožke in dejavnosti. Učni uspeh je zelo dober. Šolski izlet: Velenje–jama Pekel.

V šoli so obnovljene sanitarije, ki pa jih je zelo slabo obnovil privatnik iz Maribora. Zaradi slabo opravljenih del je bila sklicana komisija iz SO Ptuj.

1990/1991

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **54 učencev** (4 oddelki ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht, Angela Rampre, Zlatka Zelenik in Nada Mlinarič (podaljšano bivanje). Učitelji so izvajali vse krožke in dejavnosti. Delo nadzoruje ravnateljica Marija Velikonja. Učni uspeh je zelo dober. Šolski izlet: Celje–Rogaška Slatina.

1991/1992

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **49 učencev** (4 oddelki ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht, Angela Rampre in Zlatka Zelenik. Učitelji so izvajali vse krožke in dejavnosti. Delo nadzoruje ravnateljica Marija Velikonja. Učni uspeh je zelo dober. Šolski izlet: Velenje.

1992/1993

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **40 učencev** (2 čista in en kombinirani oddelek ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka

Matjašič Rojht, Angela Rampre in Zlatka Zelenik. Učitelji so izvajali vse krožke in dejavnosti. Pričela se je obnova šole – pleskanje in polaganje stenskih oblog. Delo nadzoruje ravnatelj Danilo Muršec. Šolski izlet: Prekmurje.

Učiteljica Zlatka Zelenik z učenci 4. razreda.

NAŠA ŠOLA

Naša šola stoji veličastno že mnogo let na vrhu Polenšaka. Koliko vrezanih črk, misli v klopeh? Koliko generacij se spominja lepih šolskih dni? Želimo si tako šolo, da bomo imeli le lepe spomine.

Naša šola je stara, vendar je obnovljena. Krasijo jo lepe rože. Učenci in učiteljice živimo z našo šolo. V njej radi delamo, se učimo in igramo. Letos ima naša šola vonj po svežih barvah. Stene in klopi izžarevajo naše delo, delo naših staršev in prizadevnih učiteljic. Vsi smo pomagali pleskati, zabijati, objijati, čistiti. Ni nam potrebno več krpati lukenj z risbicami in plakati. Danes nam je prijetno, ker je naša šola sveža in lepa. Najboljše pa je, da lahko telovadimo v prenovljeni telovadnici. Želimo si le še novo telovadno orodje. Zunaj nas čaka igrišče, ki nam daje še dodatno veselje. Želimo si, da bi naša šola odprla vrata vsem otrokom iz bližnje okolice Polenšaka. Če nas bo veliko, nam bo topleje.

LEA RAVNJAK, učenka 4. r.

1993/1994

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **37 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht, Angela Rampre in Zlatka Zelenik. Učitelji so izvajali vse krožke in dejavnosti.

Na šoli so opravili beljenje in pleskanje notranjih prostorov, nakup lesnih oblog, zaves, garderobnih polic. Šola je dobila novo notranjo podobo. Veliko so prispevali starši z delom in materialom ter različni donatorji. Dela so opravljali tudi delavci preko javnih del, ki jih je organiziral Zavod za zaposlovanje.

1994/1995

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **31 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Izvajajo se številne izvenšolske dejavnosti. Šola je sodelovala pri različnih prireditvah. Število učencev nezadržno pada. Kljub temu se je nabavila športna oprema za telovadnico in kar nekaj učil. Učenci so v mesecu aprilu obiskali lovsko razstavo v Podgorcih. Šolski izlet: Maribor, Pohorje.

*Učiteljica Marija Štebih z učenci
1. in 2. razreda.*

1995/1996

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **31 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Izvajajo se številne izvenšolske dejavnosti. Šola sodeluje pri različnih prireditvah. Učni uspeh je zelo dober. Delo nadzoruje ravnateljica Zdenka Kostanjevec.

Učenci si v Dornavi ogledajo gledališko predstavo z naslovom Nori orkester in New Swing kvartet. Zmagajo na tekmovanju Za zdrave zobe. Šolsko leto zaključijo z izletom v Prekmurje.

1996/1997

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **34 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Šola sodeluje pri različnih prireditvah v kraju. Učni uspeh je zelo dober. Delo nadzoruje ravnateljica Zdenka Kostanjevec.

1997/1998

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **34 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Šola sodeluje pri različnih prireditvah. Učni uspeh je zelo dober. Delo nadzoruje ravnateljica Zdenka Kostanjevec. Učenci pripravijo veliko proslavo ob dnevu žena. Šolski izlet: vodni mlin v Savcih–Olimje.

1998/1999

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **35 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Izvajajo se številne izvenšolske dejavnosti. Delo nadzoruje ravnateljica Zdenka Kostanjevec.

Velik uspeh doživi plesna šola pod vodstvom plesnega pedagoga Tomaža Bolcarja iz Ormoža. Šolski izlet: Logarska dolina.

1999/2000

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **32 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Delo nadzoruje ravnateljica Zdenka Kostanjevec. Učenci izvedejo projekt Kako je babica krasila jelko. **V sklopu občinskega praznika se slavi 100-letnica šolske zgradbe (10. 6. 2000) z naslovom Stoji učilna zidana – 100 let.**

Ob tej priložnosti je zapisanih več člankov: Sto let šole na Polenškaku; Stoj, šola, še naslednjih sto let!; Šola živi s krajem in kraj s šolo. Šolsko leto se zaključi z izletom v Maribor.

*Plesoči palčki v čast
100. obletnice šole Polenšak.*

*Iskrene čestitke in globok priklon –
zaslužen velik aplavz.*

*Mimica Šegula – gonilna sila
številnih prireditev na Polenšaku,
tokrat v družbi predic.*

ŠOLA PO LETU 2000

2000/2001

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **28 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Delo nadzoruje ravnateljica Zdenka Kostanjevec. Šolsko leto se zaključi z izletom v Velenje in jamo Pekel.

2001/2002

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **29 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Učni uspeh je zelo dober. Izvedeni so zanimivi športni dnevi: pohod v Prerad, predstavitev policije na šolskem igrišču v Dornavi.

16. junija 2002 steče prireditev ob obnovljeni centralni šoli v Dornavi (srečanje s bivšimi učenci in učitelji). Šolo blagoslovi škof Stres.

2002/2003

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 25. junija. Na šoli je **22 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht in Angela Rampre. Učni uspeh je zelo dober. Delo nadzoruje ravnateljica Zdenka Kostanjevec. Organizirani so zanimivi kulturni, športni in naravoslovni dnevi. Zaključna ek-skurzija se izvede v okolici šole.¹⁸

¹⁸ Zbrala in zapisala ga. Marija Štebih, povzeto po šolski kroniki.

2003/2004

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 24. junija. Na šoli je **22 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Marija Štebih, Tončka Matjašič Rojht, Angela Rampre in Petra Plohl.

S tem letom se začne DEVETLETKA. Učni uspeh je 100 %. Organizirani so številni dnevi dejavnosti: kulturni, naravoslovni, športni in tehniški dnevi (poudarek je na negi in zdravju zob, izvede se pustna povorka). Na šoli je organiziran računalniški krožek, ki ga vodi učiteljica Petra Plohl. Prometni krožek in kolesarski izpit izvaja Tončka Rojht. Skoraj vsi učenci obiskujejo plesno šolo Pandora pod vodstvom mentorja Tomaža Bolcarja. Sodelovanje s starši je uspešno. 30. decembra 2003 zaključi delo Marija Štebih, nadomesti jo Petra Plohl, 30. avgusta pa delo zaključi tudi Tončka Rojht.¹⁹

¹⁹ Zbrala in zapisala ga. Tončka Rojht, povzeto po šolski kroniki

2004/2005

Pouk se začne 1. septembra in se zaključí 24. junija. Na šoli je **23 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Petra Plohl, Angela Rampre in Vesna Čerček. Izvajajo se številne izvenšolske dejavnosti, učenci so zelo aktivni na različnih dnevih dejavnosti. **Na šoli deluje šolska hranilnica.** Učni uspeh je zelo dober. Plesna skupina nadaljuje z uspehi; sodeluje na medobmočni reviji v Šentilju. Ravnateljica je Marta Tuš. Zaključna ekskurzija: Haloze (Ptujška Gora, Stoperce, Rogatec). **V tem letu dobi PŠ Polenshak obnovljeno streho.**

Učiteljici Vesna Čerček in Darinka Žnidarič v družbi učencev na zaključni ekskurziji – Prežihovina.

2005/2006

Pouk se začne 1. septembra in se zaključí 24. junija. Na šoli je **20 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Petra Plohl, Angela Rampre, Vesna Čerček in Suzana Cmrekar. Strokovno pomoč nudijo specialni pedagoginji Nataša Erman in Elka Mlakar ter psihologinja Tanja Horvat. Učenci so vključeni v različne tečaje, krožke. Ravnateljica je Marta Tuš.

Na šoli delujejo zunanji mentorji: Dušan Masten (namizni tenis), Mateja Vajda (aerobika), učiteljica iz Ljubljane (otroški plesi). Šola je v močni navezi s krajem. Prostori v šoli so prijetni in primerni za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa; prenovljena sta telovadnica in računalniška učilnica.

Učiteljica Vesna Čerček in učenci PŠ Polenšak na zaključni ekskurziji na Pohorju.

2006/2007

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 22. junija. Na šoli je **18 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Petra Plohl, Angela Rampre, Vesna Čerček in Andreja Čuš. Učni uspeh je zelo dober, učenci sodelujejo na različnih tekmovanjih, organizirani so zanimivi dnevi dejavnosti. Ravnateljica je Marta Tuš. Šolsko leto se zaključi z ekskurzijo v Rogaško Slatino.

2007/2008

Pouk se začne 1. septembra in se zaključi 24. junija. Na šoli je **11 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Angela Rampre, Vesna Čerček, Igor Ivančič ter Andreja Čuš in Irena Vesenjak (podaljšano bivanje). **Učni uspeh je zelo dober. Učenci obiskujejo krožek nemškega jezika, ki ga izvaja Petra Novak, v 4. razredu pa tečaj angleščine.** Ravnateljica je Marta Tuš.

Pri bralni znački sodeluje 8 učencev, na koncu šolskega leta jih obišče pisatelj Ivan Sivec. **Polovica učencev obiskuje glasbeno šolo, učenci igrajo različne instrumente. V tem šolskem letu dobi šola pralni in pomivalni stroj, štedilnik ter barvni tiskalnik.** Zaključna ekskurzija: Ljubljana (ogled živalskega vrta in gradu).

2008/2009

Pouk se začne 1. septembra in se zaključí 24. junija. Na šoli je **14 učencev** (2 kombinirana oddelka ter oddelek podaljšanega bivanja). Na šoli poučujejo: Angela Rampre, Zlatka Zelenik, Vesna Čerček in Jurij Cvitanič (podaljšano bivanje). Na šoli so organizirane različne interesne dejavnosti, šola sodeluje pri oblikovanju prireditev. Delo nadzoruje v. d. ravnateljja, Danilo Muršec.

Na šoli se izvajajo zanimivi dnevi dejavnosti; naravoslovni dan (priprava gibanice in peka kruha v Turističnem domu na Polenšaku).

*»Če človek pol sveta obteče,
najboljši kruh doma se peče.« Tudi
to učimo otroke.*

*Dan dejavnosti se zaključí s peko
kostanjev in prijetnim druženjem.*

Nabavljena je nova oprema za dve učilnici (mize, stoli). Učenci pridno obiskujejo glasbeno šolo in krožek pri angleščini, ki ga izvajata Katja Krobe in Polona Korpar. Pri bralni znački sodeluje več učencev, na koncu šolskega leta jih obišče pesnica Barbara Gregorič. **Učiteljica Zlatka Zelenik izvede zanimiv in obsežen projekt Tudi mi pridemo v šolo. Projekt je namenjen predšolskim otrokom iz okolice Polenšaka. Cilj projekta je približati polenško šolo bodočim učencem. Velika želja učiteljev in krajanov je, da šola ponovno zaživi.** V tem šolskem letu dobi šola novo centralno ogrevanje. Zaključna ekskurzija: Olimje.²⁰

²⁰ Zbrala in zapisala ga. Angela Rampre, povzeto po šolski kroniki.

Predšolski otroci pri pravljičnih uricah, ki jih izvajajo Zlatka Zelenik, Olga Ivančič in Angela Rampre.

2009/2010

To šolsko leto je za šolo na Polenšaku posebno leto. Zaradi majhnega števila učencev, le **7 učencev**, je na šoli zaposlena le ena učiteljica. To je Zlatka Zelenik. **Učenci so vključeni v kombinirani oddelek:**

- 1. r. – 1 učenka,
- 2. r. – 2 učenca,
- 4. r. – 4 učenci.

Vsi učenci PŠ Polenšak; prvič v kombiniranem oddelku štirih razredov.

V decembru se je v šolo vpisal še učenec 3. r., zato je na šoli ob koncu šol. leta 8 učencev. Štiri ure je zaposlena še čistilka Silva Petek. Delo je bilo res nekaj posebnega, saj je bilo potrebno učiti štiri razrede istočasno. Potrebna je bila dokaj spretna organizacija pouka, da so učenci usvojili določeno znanje v vseh razredih. Po novem letu je preko projekta javnih del pričela pomagati tudi Tina Majerič. **Vse tri delovne sile so se izredno trudile pri delu, skrbi za šolo, saj so se same lotile pleskanja, pospravljanja, urejanja šole. Želele so, da bi šola postala prijazna učencem. Močno so upale na večje število učencev.**

Knjižničarka Valerija Lenart pri prebiranju pravljice predšolskim otrokom.

Zvrstilo se je veliko prireditvev; ob novem letu, kulturnem prazniku, materinskem dnevu, učenci so sodelovali na vseh prireditvah v kraju. **V mesecu juniju je bil za učence 3. r. centralne in podružnične šole izveden tabor Tu smo doma. Trajal je 2 dni.** Učenci so pekli kruh, gibanice, uredili razstavo na temo Šola nekoč. **Učiteljici Zlatka Zelenik in Valerija Lenart (knjižničarka) sva na šoli izvajali projekt Tudi mi pridemo v šolo, pravljичne urice za predšolske otroke.** Vse urice so bile zelo dobro obiskane, saj je sodelovalo okrog 15 učencev iz okolice. V januarju je bil Dan odprtih vrat, kjer so pri pouku sodelovali predšolski otroci. Namen je bil prikazati oblike pouka bodočim učencem. Novembra 2008 je bil sklican Zbor krajanov glede problematike obstoja šole. Krajanji so izrekli podporo šoli, vendar svojih otrok kljub lepim besedam niso vpisali na polenško šolo.

V šolskih prostorih se popoldan izvajajo še druge aktivnosti: glasbena šola Zlatka Munde, srečanja društva upokojencev, ljudskih pevcev in godcev, ročnodelske sekcije. Šola je postala zanimivo središče dogajanja, spletajo se prijateljske vezi. Ob Prazniku žetve (TD) je učiteljica na šoli pripravila zelo zanimivo razstavo z naslovom Šola skozi čas. Razstavljenih je bilo veliko zanimivih predmetov iz preteklosti (zbirko je prispevala Darinka Žnidarič), večji del pa je bil namenjen šolski kroniki, saj šola jeseni praznuje 110 let obstoja. Šolsko leto se zaključuje 24. 6. 2010.²¹

²¹ Zbrala in zapisala ga. Zlatka Zelenik.

KOMBINIRANI POUK

NA PODRUŽNICI POLENŠAK SE IZVAJA KOMBINIRANI POUK. V ISTI UČILNICI SE ISTOČASNO UČIJO UČENCI 1., 2., 3. IN 4. RAZREDA. GOTOVO VAS ZANIMA, KAKO POTEKA URA MATEMATIKE, KAKO POTEKA NAŠ DELOVNI DAN. MORDA SE SPRAŠUJETE, ČE SE SPLOH KAJ NAUČIMO V TEJ ZMEŠNJAVI.

Sem Patricija Hojnik, učenka na podružnici Polenšak. Zadnje čase mi je pogosto prišlo na ušesa, da se pogovarjajo o naši podružnici, o kombiniranem pouku. Z učiteljico sva se dogovorili, da vam iz prve roke razložim, kaj učenci mislimo o naši šoli in kombinaciji. Najprej razlaga: kombiniran pouk pomeni, da se v eni učilnici hkrati učijo učenci različnih razredov. Pri nas so združeni vsi učenci od 1. do 4. razreda.

Kako se učimo?

Učiteljica ponavadi začne z vsemi pogovor o neki snovi. Pri tem poudari, da se učimo podobne snovi, le težavnost je drugačna od razreda do razreda. Verjetno želi ugotoviti, kako dobro že poznamo snov. Ne vem, ker nisem učiteljica. Potem nam razdeli delo. Nekaj časa rešujejo naloge eni, drugim pa dodatno razlaga. Potem se stvar obrne. Vmes učiteljica skaklja od enega do drugega; pazi, da imamo vsi delo ali nam je treba pomagati. Vedno pa pazimo, da se nova snov ne obravnava istočasno. Takrat se učiteljica zelo posveti razredu, ki obravnava novo snov. Eni ponavljajo, drugi obravnavajo novo snov. Vmes pa ti seveda pride v uho kakšna koristna informacija, na katero si že morda pozabil. Tako je bilo npr. pri poštevanki. Tretji razred nam je zelo pomagal, saj smo jo večji učenci že precej pozabili. Z njihovo pomočjo nam je šlo lažje. Različne vaje in poskuse delamo skupaj, tudi nasveti pridejo vsem prav. ŠVZ, LVZ, GVZ imamo

skupaj, vendar učiteljica od nas, velikih, verjetno pričakuje več in bolje. Pri delu si tudi veliko pomagamo, se poslušamo in močno verjamem, da so ta mali imeli veliko koristi tudi od nas. Opazovali so, kako poteka preizkus, kako se ustno preverja, kaj vse se bodo še učili, dobro že poznajo večja števila, videli so zanimive govorne vaje. Še vedno pa vsi skupaj zelo radi poslušamo pravljice.

Kaj o kombinaciji mislijo sošolci?

- večji ob poslušanju ponovimo snov, ki smo jo pozabili;
- mlajši se od večjih veliko naučimo;
- smo prijatelji, čeprav smo različno stari;
- je zanimivo;
- učiteljica se lahko pogovori z vsemi;
- verjetno bi bilo zelo tiho, če ne bi imeli sosedov;
- med odmori se družimo;
- lahko se pogovorimo o nalogah;
- se dopolnjujemo in si pomagamo;
- smo bolj samostojni pri delu.

Seveda pa ima kombinacija tudi slabe strani. Sošolci menijo, da:

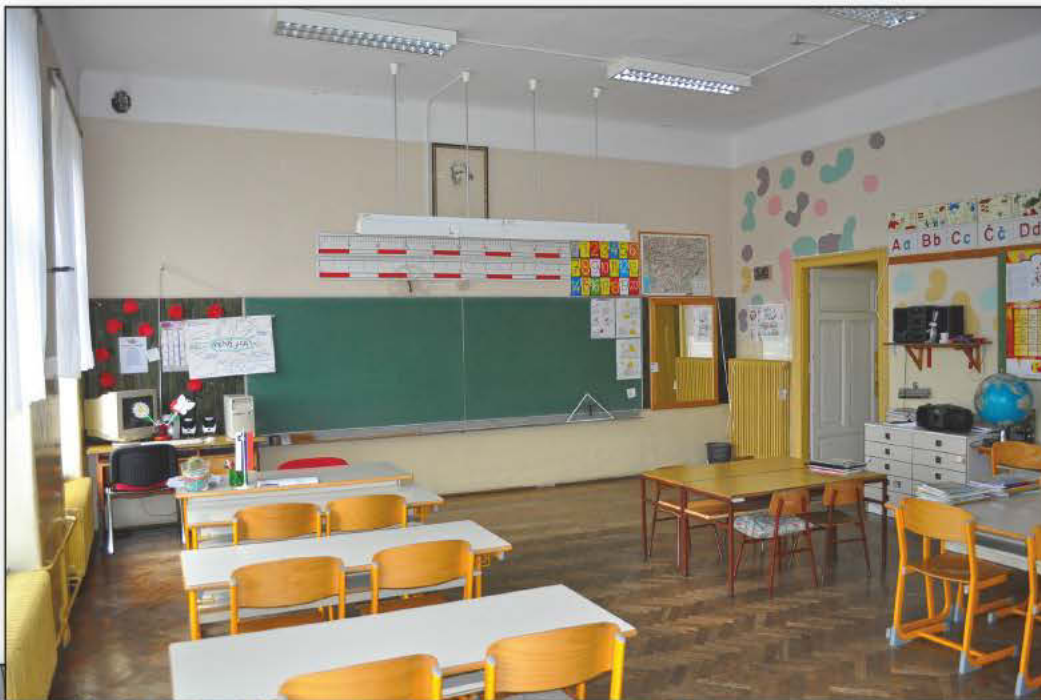
- nikoli ni miru, vedno se kaj dogaja;
- včasih motimo drug drugega;
- učiteljica ni vedno pri roki, ko jo rabiš.

V šoli se dobro počutimo. Ker je veliko naših vrstnikov na drugih šolah, nas je učiteljica vprašala, zakaj smo šolarji podružnice Polenšak. Zbrala sem odgovore:

- je bližje domu;
- je malo otrok;
- je več miru;
- se več naučimo, ker imamo učiteljico bolj na razpolago;
- se ne prepiramo s starejšimi;
- vsi se poznamo;
- učiteljica nam lahko večkrat pomaga in dodatno razloži;
- pogosto si na vrsti pri reševanju nalog;
- ni treba vsak dan na avtobus;
- vsi nastopamo;
- počutimo se kot doma;
- sodelujemo na vseh prireditvah v kraju;
- omogočimo našim babicam, da prihajajo na prireditve;
- gremo skozi vas s torbo na rami;
- dokler bo šola, bo naša vas živa.

Zdaj, vidite, kako je pri nas. Učenci podružnice Polenšak smo zadovoljni in veseli otroci. Vemo, da znamo toliko, kot ostali učenci. Vsi imamo enake cilje, le da mi pridemo do njih po drugi poti. Ponosni smo na svoje znanje in na to, da smo dali kraju nekaj dobrega.

Patricija Hojnik,
bivša učenka podružnice Polenšak

Ena od treh učilnic, v katerih se izvaja kombinirani pouk. Se vam zdi, da kaj manjka?

V 110 let stari šoli je veliko koticov za sprostitev učencev.

2010/2011

Šolsko leto 2010 je nekaj posebnega. Vpisanih je samo **6 učencev**. To je najmanjše število učencev v zgodovini šole. Pouk se izvaja v kombiniranem oddelku, in sicer:

- 2 učenki v prvem razredu (Neli Bombek, Anemari Šamperl),
- 1 učenka v drugem razredu (Valentina Volf),
- 2 učenca v tretjem razredu (Jernej Mlinarič, Nastja Šamperl),
- 1 učenec v četrtem razredu (Niko Bombek).

Učenci kombiniranega oddelka na PŠ Polenšak, nasmejani, v prijateljskem objemu.

Pouk vseh štirih razredov se izvaja istočasno. Potreben je dober pregled in poznavanje učne snovi. Z dobrim poznavanjem učnega načrta in zastavljenih ciljev učne snovi se lahko obravnavajo in povezujejo učne teme. Učenci se v kombiniranem oddelku zelo dobro počutijo. Navadili so se načina dela. Posebnih težav nimamo. Uporabljamo sodobne metode in oblike dela. Učiteljica je Zlatka Zelenik, kot pomoč v razredu je pripravnica Janja Trop. Iz centralne šole prihajata še učiteljica, ki poučuje angleščino, Irena Visenjak, in knjižničarka Valerija Lenart. Učenci so vključeni k pevskim uricam, ki jih izvaja učiteljica glasbe, Metka Zagoršek. Ravnatelj je Iztok Hrastar. Za čistočo na šoli skrbi Helena Osterc. Šola je primerno opremljena z didaktičnimi pripomočki. Manjka športno orodje. Učenci sodelu-

Učenci kombiniranega oddelka v svoji učilnici.

jejo na večini prireditev v kraju. Pri nastopih sodelujejo tudi nekdanji učenci polenske šole, predvsem učenci 7. razreda centralne šole. **Trudimo se biti vidni in slišani. Želimo si, da v okolici spoznajo, da se veliko naučimo in da kljub majhnemu številu zmoremo marsikaj. Aktivni smo pri dnevih dejavnosti, skrbimo za dekoracijo šole.**

Učenci pri govornem nastopu, ki so ga popestrili z glasbeno točko.

Učiteljica Irena Vesenjak z učencem 4. razreda pri pouku angleščine.

Učenci se včasih prelevijo tudi v kuharske mojstre ...

Učiteljica Zlatka Zelenik v družbi »malih kuharjev«.

28. novembra so slavnostno odprli nov gasilski dom in kulturno dvorano. Stara dvorana je bila porušena spomladi 2009. Na istem mestu stoji nova, lepa, velika dvorana. V dvorani so prostori še za druga društva. Kljub temu pa se v popoldanskem času izvajajo v šoli različne delavnice (ročna dela pod mentorstvom nekdanje učiteljice Jožice Vajda), potekajo druženja upokojencev, ljudski godci vadijo nove pesmi. Še vedno je v spodnjih prostorih šole Glasbena šola Zlatka Munde.

Učenke se spoznajo tudi na kuhinjska opravila ...

Učenci urejajo gredice na šolskem dvorišču.

RAZSTAVA V SPOMIN »ŠOLA POLEŃŠAK SKOZI ČAS«

»ŠTEVILO LJUDSTVA SE OD LETA DO LETA MNOŽI, KRUHEKA HOČE VSAK DEN SLEDEN ČLOVEK, ZEMLJA PA OSTAJA ISTA. ZATO JE TREBA ČEDNO Ž NJO RAVNATI.«²²

²² Drobotnice za leto 1864, str. 285.

Na Polenšaku znajo ceniti kruh. Žetev je bila vedno najbolj pomembno opravilo, saj je dober pridelek naznanil, da bo pri hiši dovolj kruha. **TD Polenšak v znak spoštovanja žetvi in kruhu vsako leto pripravi PRAZNIK ŽETVE, KRUHA IN POGAČ.** Leta 2010 se je tudi PŠ Polenšak vključila v dogajanje ob vaškem prazniku.

Šola in žetev sta samo na videz različni dejavnosti, a imata veliko skupnega. Žetev podari pridnemu človeku kruh. Tudi šola nam omogoča kruh, samo na drugačen način. Tudi v šoli smo veseli, zadovoljni in ponosni, ko žanjemo uspehe učencev. Vemo, da bodo naši učenci znali poskrbeti zase in si s pridnim delom znali zaslužiti kruh. V 110-letnem obdobju je polenško šolo obiskalo več sto učencev, se izmenjalo nekaj deset učiteljev iz različnih koncev. Vsak je odnesel s seboj svoje spomine. Šolski spomini imajo ponavadi posebno mesto v srcu. V sta-

Razstava »Polenšak skozi čas« ob prazniku žetve (urednici zbornika: Zlatka Zelenik in Irena Vesenjajk).

Razstava »Polenšak skozi čas«
(oblačila, ki so jih otroci nosili
nekoč).

ri šoli, ki je že sama po sebi muzejski eksponat, smo pripravili zanimivo razstavo starih šolskih potrebščin, prvih čitank, računic, učbenikov, razrednih fotografij, predvsem pa je bila predstavljena vsebina ŠOLSKE KRONIKE. V šolsko kroniko so nekdanji ravnatelji vestno zapisovali vse, kar se je pomembnega dogajalo na Polenškaku zadnjih 70 let.

Razstavo si je ogledalo veliko število obiskovalcev. Starejši obiskovalci so z vidno nostalgijo opazovali predmete iz svojih šolskih dni, iskali na fotografijah znane obraze iz otroštva, povedali veliko zanimivih anekdot iz časov, ko je šola bila še polna otroškega smeha. Večino razstavljenih predmetov je zbrala učiteljica na OŠ Dornava, ga. Darinka Žnidarič, ki je strastna zbirateljica starin.

Stare fotografije so prispevali nekdanji učenci in učitelji. Šolsko kroniko in druge pisne vire sva raziskovali učiteljici Zlatka Zelenik in Irena Vesenjajk.

Drugi del razstave je bil namenjen žetvi na Polenškaku. **Šola je vzgojno-učna ustanova. Njena naloga je pripraviti otroke na življenje. Pri tem pa mora spoštovati tradicijo kraja in negovati kulturno dediščino.** Krajanje Polenškaka so s skupnimi močmi znali poskrbeti, da je njihov kraj poznan daleč naokrog. Prav je, da vsak po svojih močeh pomaga ohranjati preteklost, uživati sedanost in upati na lepo prihodnost. 110 let stari zidovi šole na Polenškaku nas opominjajo, da smo dolžni spoštovati preteklost. Razstava je nosila v sebi tudi pomembno sporočilo, da je bil kljub skromnosti tistega časa z močno voljo dosežen njihov cilj, da današnji rod lepo živi.

Razstava »Polenšak skozi čas«
(peresnice, torbe in pivniki).

Razstava »Polenšak skozi čas«
(tablice in različna pisala).

Razstava »Polenšak skozi čas«
(torbe in peresnice).

Razstava »Polenšak skozi čas«
(različni učbeniki, čitanke in računice).

SPOMINI NA ŠOLO

SPOMINI UČITELJEV ...

ŠESTLETNO UPRAVITELJEVANJE NA OSNOVNI ŠOLI POLENŠAK

Leta 1940 sem prevzel upraviteljske posle na Osnovni šoli Polenšak od bivše upraviteljice, ge. Anice Šegula.

Polenšak je bil takrat zaostala podeželska vas z neurejenimi okoliškimi cestami, s pomanjkljivo komunalno ureditvijo, brez vodovodne napeljave. Sicer so bili v vasi gostilna, trgovina, pošta, krajevni urad, gasilsko društvo, turistično društvo, ki je bilo ustanovljeno kasneje. Tudi šolska zgradba ni bila urejena, saj ni imela telovadnice, vodovoda, centralne kurjave; imela je premalo učilnic, tako da smo morali uvesti dvoizmenski pouk. Pitno vodo smo uporabljali od šolskega vodnjaka s črpalko, ki pa se je pogosto kvarila. Na šoli je obstajala tudi šolske mlečna kuhinja, kjer se je pripravljala vsakodnevna, okusna, brezplačna malica za vse učence naše šole. Priprava hrane je bila vzorna, saj jo je pohvalila celo Občina Ptuj.

Ob nastopu moje službe je bilo na šoli okoli 200 učencev. Le-ti so bili razdeljeni v osem razredov, saj je bila šola popolna osemletka. Imela je štiri nižje in štiri višje razrede. Na šoli je poučevalo sedem učiteljev (3 moški in 4 ženske). Na nižji stopnji so poučevali razredni učitelji, ki pa so dopolnjevali učno obveznost po predmetih na višji stopnji (6., 7. in 8. razred).

Šola je posedovala tudi pionirsko šolsko zadrugo, šolski vrt, šolsko njivo, na kateri so učenci pridelovali povrtnino za šolsko kuhinjo. Imeli smo tudi šolski odbor, ki so ga sestavljali šolski upravitelj in člani civilne družbe. Ta odbor je vsako leto ocenjeval učne uspehe učiteljev, seveda s pomočjo šolskega inšpektorja.

Učenci naše šole so izhajali iz kmečkih družin, kjer so morali v prostem času trdo delati, zato niso imeli časa za sprotno učenje in opravljanje domačih nalog. Splošni vsakoletni učni uspeh je bil sicer zadovoljiv, vendar je nihal glede na težave, ki so bremenile učence. Tako so morali učenci iz bolj oddaljenih vasi prehoditi dnevno po več kilometrov, kar je povečalo njihove napore v zimskem času (Rucmanci, Bratislavci, Rotman, Hlaponci, Brezovci, Prerad). Tudi velika revščina je bila vzrok za slab učni uspeh. Splošni inteligenčni kvocient naših učencev je bil relativno nekoliko

slabši tudi zaradi že naštetih težav. Tudi zaradi pomanjkanja denarja učenci niso bili v zadostni meri preskrbljeni s šolskimi potrebščinami. Sicer so se naši učenci po izstopu iz šole dokaj dobro znašli, saj so skoraj vsi dosegali lepe, donosne poklice, ki so jim omogočali boljše življenje. Nekateri so odšli v tujino, kjer so se tudi znašli in si izboljšali vsaj materialni položaj.

V času mojega ravnateljstva smo ustanovili Turistično društvo Polenšak, katerega ustanovni član je bil tudi šolski upravitej. Društvo je vseskozi želo lepe uspehe. Na šoli smo dalj časa reševali stanovanjski problem za učitelje. Samski učitelji so stanovali pri družinah v okoliških hišah, medtem ko sem z družino stanoval v šolskem upraviteljskem stanovanju. V šoli je bila tudi manjša soba za samskega prosrotarja. Število učencev na šoli je pozneje vsako leto padalo tako, da so ob mojem odhodu bili še samo štirje nižji razredi. Učenci višjih razredov so nadaljevali šolanje na bližnjih popolnih osemletkah (OŠ Dornava, OŠ Juršinci). Zaradi majhnega števila učencev je postala naša šola podružnica matične, šole OŠ Juršinci. Tudi število učiteljev na šoli se je zmanjšalo, saj so sprva obstajali samo štirje razredi. Ko je bil zgrajen novi učiteljski blok, so se vanj vselili samski učitelji, nekateri pa so se zaposlili na drugih šolah. Tudi jaz sem z družino zapustil Polenšak in sem se zaposlil na Osnovni šoli Pesnica pri Mariboru. Ko pa sem pozneje doštudiral in diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani, na slavističnem oddelku, sem se za stalno zaposlil kot profesor slavist na Srednji kemijski šoli v Rušah.

Splošni vtisi o učiteljevanju na Polenšaku

Okolica šole je bila lepa, vas je bila zaostala, ljudje so imele lepe odnose do učiteljev. Bili so revni, skromni, altruisti, dobrohotni, spoštovali so učni kader; imeli so spoštljiv odnos do pedagogov. Zagovarjali so telesno kazen in jo učiteljem celo priporočali v določenih primerih, čeprav je sedaj prepovedana in kazniva. Nikoli niso nasprotovali našim vzgojnim ukrepom in so v nekaterih primerih celo nasprotovali napredovanju učencev v višji razred z motivacijo, da bodo imeli učenci v primeru napredovanja delo na kmetiji. Ta motivacija pa je za današnji čas zmotna.

*Ernest Blažič,
upokojeni profesor in bivši ravnatelj OŠ Polenšak*

*Upravitej Ernest Blažič s sodelavci
in učenci.*

SPOMINI UČITELJICE, KI JE NA POLENŠAKU SLUŽBOVALA V LETIH 1950–1959

Bilo mi je komaj 19 let, ko sem maturirala na ljubljanskem učiteljišču. Prej nas je zaznamovala 2. svet. vojna in z njo nemška okupacija, ko nismo slišali in ne smeli govoriti slovensko, ne na cesti, ne v trgovini, še manj pa v šoli. Ker sem se po vojni želela izobraževati, sem šla v gimnazijo v Celje in pozneje na učiteljišče v Ljubljano. Šest let sem živela v internatu, kjer je bilo zelo strogo bivanje. Po maturi sem dobila dekret, da je odslej moje delovno mesto v šoli na Polenšaku.

Kje pa Polenšak sploh je?

Zanj še nikoli v življenju nisem slišala.

Nihče od znancev mi ni znal povedati. Končno sem s pomočjo bratove vojaške specialke našla pikico. To je bil Polenšak.

S sošolko iz paralelke sva odpotovali z vlakom do Ptuja in z avtobusom naprej na Polenšak. Avtobus je vozil v Ptuj zjutraj in ob 16. uri nazaj na Polenšak. Srečno smo prispeli v meni neznano vas. V šoli naju je sprejel g. ravnatelj. Ob težavah s stanovanjem in še marsičim sva pričeli z delom. Povem, v kraju ni bilo elektrike, ne vodovoda, telefon samo na pošti. Hranili sva se v bližnji gostilni. Dela je bilo veliko. 9 let sem učila dopoldan za zelo skromno plačilo, popoldne pa za domovino, brez plačila. Zvečer je bilo treba ob petrolejki pisati priprave na pouk, popravljati zvezke, se pripravljati na razne nastope, učiti igre (režija) in obiskovati sestanke po vaseh in na šoli. Vse je bilo obvezno!

V razredu je bilo od 40 do 50 otrok, med njimi tudi nekaj analfabetov. Težave mi je sprva delal dialekt, težko je bilo razumeti nekatere stavke. Otroci bi radi marsikaj povedali, pa sprva nisem mogla vsega razumeti. Povem pa; učenci so bili pridni, ubogljivi, učiteljicam naklonjeni. Niso imeli torbic. Šolske potrebščine so nosili za predpasnikom. Bosi do mrzlih zimskih dni, skromno, vendar čisto oblečeni, tudi zašiti, pokrpani. Dečki so obvezno nosili klobuke, deklice pa rute. Večji del so imele deklice lase spletene v kite. Pouka niso zamujali, čeprav so že opravili jutranjo pašo ali kako drugo delo. Kar hitro sem se vživela v delo, saj sem vedno imela rada otroke. Sama izhajam iz velike družine. Tudi s starši učencev ni bilo težav. Večino so redno hodili na razgovore v šolo. Na malenkosti pa je vedno treba biti pripravljen in dobro je marsikaj pozabiti.

Poglavje zase so bili naši šolski izleti. Prvi izlet sem organizirala na Lisco v Zasavju. Še sedaj se ga marsikdo spominja. Od železniške postaje na Lisco je bilo 3 ure hoda. Šli smo se planince! Ko smo prišli na vrh – krasota! Pogled do Zagreba! Hranili smo se v planinskem domu, tudi prespali smo tam. Ker sem poznala oskrbnika, nam je dovolil plesati in peti do polnoči. Celo svojo harmoniko nam je posodil, godca pa smo imeli med seboj. Oskrbnik se je ves čas zabaval z nami. Zjutraj, ko smo vstali, smo zapeli soncu, ki je zažarelo na nebu. Fantje so se zabavali tudi tako, da so na smrekovih vejah vozili dekleta proti dolini. Res, bilo je enkratno! Na poti proti Ptuju smo izstopili v Rimskih toplicah in se okopali v termalnem bazenu.

Veliko bi še lahko zapisala o izletih, ki so bili izredno doživeti. Bili smo v Radencih, Varaždinu, Postojni, na Gomili, nekaj dni v Crikvenici in še in še. Vedno brez nesreče, nismo potrebovali dodatnih varuhov, sama sem jih vodila. Učenci so bili enkratni! Na dan izleta so me zbudili že ob 3.

uri zjutraj. Bali so se, da bi zaspala in bi obljubljeni izlet odpadel. Pa še pot do Moškajnc je bila kar dolga. Seveda smo šli peš.

Spomnim se tudi anekdote, ko smo šli na morje. Že v šoli smo se dogovorili, kako se bomo obnašali, kaj oblekli, kaj rabimo za na pot. Dogovorili smo se, da bodo fantje pustili klobuke doma. A glej ga zlomka! Med potjo so poiskali skrite klobuke in si jih nadeli. Rahlo sem bila huda. Zadevo s klobuki smo rešili tako, da jih je spravil načelnik postaje v garderobo in jim sveto obljubil, da jih bo vrnil, ko se vrnemo nazaj na vlak. Besedo je držal in otroci so bili presrečni. V devetih letih sem na Polenšaku doživela marsikaj.

Polenšak mi je prirasel k srcu. Tam živijo spoštljivi in delovni ljudje. Ko se srečamo tu in tam v Ptuj, se pozdravimo, pokramljamo. Takrat mi je vedno zelo lepo, ker mi dajo vedeti, da me še niso pozabili.

Ana Šegula,
bivša učiteljica na OŠ Polenšak

Učiteljica Ana Šegula z učenci, v ozadju mogočna podoba šole.

»ZA ČLOVEKA OBSTAJA SAMO ENA DOBRINA: ZNANJE IN SAMO ENO ZLO: NEZNANJE« (Sokrat)

Ko sem prvič prišla med polenske šolarje in slišala ljubo mi prleško govoricu, so me preplavili občutki sreče. V letih, ki so sledila, sem vzljubila Polenšak in to staro čarobno šolo. Kljub vsemu! To pravim zato, ker je bilo včasih tudi težko, zlasti pozimi, ko smo zmrzovali, ker ni bilo ustreznega gretja. Učiteljice nismo bile samo učiteljice, ampak velikokrat tudi čistilke. Obdelovali smo tudi šolsko njivo in vrt, kosile okrog šole in še marsikaj. Včasih smo zavidale kolegicam na centralni šoli, ki jim tega ni bilo treba. Na srečo so sedaj razmere veliko boljše. In ko se stvari izboljšajo, moraš oditi.

Moje življenje je ob moji družini bilo moj poklic in moj poklic je bilo moje življenje. Tako je bilo to življenje smotrno. Vedno sem sledila znani misli, da iz dobre šole rastejo boljši časi, iz slabe pa slabši; kajti časi so takšni, kakršni smo ljudje. Vdajam se prepričanju, da je zaradi mojega dela z otroki svet vsaj malo bogatejši in da zaradi napak, ki sem jih delala, ni siromašnejši. 29 generacij otrok na Polenšaku sem opismenila. Vesela sem, da sem imela nekaj, kar sem lahko dala, kar sem lahko povedala, na različne načine pričarala... , se tudi nasmejala njihovim modrim pripombam in odgovorom, kot je ta: »Ja, učitelca, prav mote, jaz tudi tak mislim« ali pa »To so samo vaše finte.« Otroci v 1. in 2. razredu so naivni realisti, zato se jih da mogoče malo lažje voditi na drugačen način. Ni poglobitno to, da bi vse znala ali da bi se na kakšnem polju posebno odlikovala. Človek ima razumske moči, ima pa tudi srčne in duševne moči, ki so še kako pomembne za učitelja.

Veseli se življenja, ker je že bolj pozno, kot si misliš, pravi orientalska modrost. Jaz sem vesela in hvaležna tudi zato, ker sem bila z generacijami otrok sopotnica skozi čas, ki mu pravimo življenje. Velikokrat so nas spremljali metulji.

Učiteljica Marija Štebih in učenci pod šolskim orehom.

Ko korakam po cesti, čutim veter, ki piha iz preteklosti. Obletavajo me številne slike otroških oči.

Slišim otroški smeh iz daljave, glasove preteklosti. Slišim otroško petje iz smeri metuljev ...

A zdaj sem na poti k bolj rumenemu podnebjju, kjer so zasedli svoj prostor ter pojejo svojo pesem, ki bo zvenela skozi čas ... trije otročički prvih korakov poletja; v rjavi globini njihovih oči najdem iskro, plamenček zlati življenjskih moči ...

S spoštovanjem izrekam čestitke naši šoli, ki že 110 let kljubuje različnim vremenskim in družbenim razmeram v upanju, da ji bo uspelo še naprej.

*Marija Štebih,
upok. učiteljica*

PRVA POT NA POLENSŠAK

Moji najljepši, nepozabni ter za nadaljnje življenje usodni spomini, segajo prav v obdobje prvih desetih let mojega učiteljevanja na Polenshaku.

V zadnjem letniku pedagoškega izobraževanja sem prejela občinsko štipendijo, zato sem z odločbo bila dodeljena kot učiteljica razrednega pouka v OŠ Polenshak. Prvič sem slišala za ta kraj. Z veliko nejevoljo sem se odzvala pozivu, saj sem prav takrat prvo zaposlitev že imela zagotovljeno na OŠ Breg.

V mračnem, hladnem, deževnem septembrskem jutru leta 1963 sem se napotila na avtobusno postajo na Ptuju. Iskala sem prevoz v kraj, o katerem nisem ničesar vedela. Spraševala sem se, kje je ta kraj, ali sploh obstaja vas, ki me čaka. S tesnobo v srcu sem tavalala po postaji gor in dol ter iskala pravi avtobus. Mojo izgubljenost in slabo voljo je najbrž opazil tudi mlad gospod in me prijazno ogovoril. Ponudil se je, da me pospremi do šole, saj je doma prav iz kraja, kamor sem bila namenjena. Predstavil se je kot Vinko Brenčič. Bila sem mu neskončno hvaležna. Ob prijatnem klepetu je avtobus drdral moji usodi nasproti. Vožnja pa je kar trajala in trajala. Imela sem občutek, da odhajam na konec sveta. V sebi sem bila trdno prepričana, da v tem turobnem kraju ostanem samo eno leto. Leto in niti dneva več. Odločila sem se, da oddelam svoj dolg občini. Pregovor, ZAREČENEGA KRUHA SE NAJVEČ POJE, še kako velja tudi zame. Vas Polenshak, otroci, krajani, so mi počasi osvajali srce. Na Polenshaku sem poučevala celih 10 let. Danes vem, da so bila to najlepša leta v mojem življenju. Na Polenshaku sem se poročila, si ustvarila družino, pridobila veliko prijateljev in znancev.

Kasneje me je službena pot vodila na Ptuj, na drugo delovno mesto. Močna vez s Polenshakom pa je ostala. Stkane so bile vezi, ki so me povezale z mnogimi domačini. Nekaj je bilo odločeno: Polenshak je postal del mene.

Nikoli ne bom pozabila svojega prvega ravnatelja, g. Ernesta Blažiča, in njegove žene Marte. Nikoli ne bom pozabila svojih prijateljev in sodelavcev: Pavle, Marice, Silve, Tončke, Vojke, Nika, Zmaga ter vseh ostalih, s katerimi sem delila neštete dragocene trenutke. Z njimi sem kalila izkušnje v najlepšem poslanstvu učiteljskega poklica: izobraževati in vzgajati mladi rod.

Danes sem ponosna in srečna, da sem bila tudi jaz eden izmed drobnih kamenčkov v mozaiku delovanja šole na Polenshaku. Ponosna sem na 110 let staro učilno zidano na Polenshaku. Ponosna sem na Polenshak.

Jožica Vajda

Učiteljica Jožica Vajda, na OŠ Polenshak zaposlena od leta 1963, in njeni učenci.

MOJA SLUŽBENA LETA NA POLEŃŠAKU

Že kot otrok sem imela željo, da bom nekoč učiteljica. Diplomirala sem na Pedagoški fakulteti v Mariboru kot učiteljica PRU. Prvo službeno leto sem poučevala v Zgornji Kungoti, nato me je pot vodila kot mlado učiteljico v Dornavo, kjer sem se zaposlila na podružnični šoli na Polenšaku in tam tudi poučevala in vzgajala učence celih 32 let.

Na Polenšaku v Slovenskih goricah sem si ustvarila tudi svojo družino, ostala sem v kraju Polenšak, kjer je tudi moj dom. Leta in leta dela s šolarji so mi prinesla številne izkušnje, napredek v šolstvu in izobraževanju, pa tudi številne novosti – devetletko in nove prijeme. Cilj mojega dela je, da dam otrokom znanje, predvsem pa da jih vzgajam v dobre in poštene ljudi. Spodbujala sem učence, da bi se radi učili, saj je učenje večni mladenič, ki mu rast nikoli ne preneha. Velik poudarek sem dala sodelovanju s starši in okoljem. V okviru vzgojnih predmetov sem spodbujala učence k doživljanju kulturnih vrednot. Želela sem, da bi učenci osvojili čim več znanja in spoznanj, ki bi jim pozneje koristili v življenju.

V mojih letih službovanja v kraju Polenšak na OŠ, ki letos praznuje častitljivo 110-letnico, sem poučevala in vzgajala številne generacije učencev, v poznejših letih že otroke bivših učencev in zelo toplo mi je pri srcu, da so ti starši, bivši učenci, ostali v rojstnem kraju Polenšak, si ustvarili družine in vsak s svojim delčkom pomagajo soustvarjati mozaik za lepšo prihodnost kraja. Hvala, ker ste mi svoje otroke zaupali v šolo, ki je stara, trdna, polna lepih otroških spominov in igrivosti, ki stoji mogočno na vrhu vasi Polenšak. Ob delu v razredu sem poskušala ustvarjati prijetno počutje učencev. Trudila sem se, da bi se učenci ob igri, zabavi in šolskem delu čim več naučili. Skupaj smo skrbeli za lep izgled šole. Vesela sem, da so si v tej stari šoli na Polenšaku nabirali prvo znanje mnogi učenci iz svojega kraja – tudi moj sin in hči. Pozneje so dobro napredovali eni na poklicnih, drugi na srednjih šolah in univerzah ter postali delovni ljudje. Nekateri so ostali tudi v svojem kraju na Polenšaku in si ustvarjajo mlade družine in domove. Zelo sem ponosna, ko srečam katerega odraslega bivšega učenca in me pozdravi ter nagovori: »Se me še spomnite?«, pokramlja z mano in pove, kaj se je izučil, kam ga je zapeljala pot v življenju in kako živi.

Nekega poletnega večera sem bila v prijetni družbi na Polenšaku, kjer se je zbralo nekaj fantov in deklet, bivši učenci OŠ Polenšak in so prepevali slovenske pesmi. Pesem je odmevala dolgo v noč. Fantje so mi govorili, da sedaj niso več mali – še pa vedo pesmi iz šolskih klopi. Ena izmed njih je zadonela: Stoji učilna zidana. Tudi tisti otroci, ki jih je pot popeljala v tuje dežele, se radi vračajo v svojo rodno vas Polenšak k svojim najbližjim in ko me kdo sreča, se ustavi in da toplo besedo. Nekaj let sem bila vodja podružnične

šole na Polenšaku. Prizadevala sem si, da bi šola dihala s krajem. Šola je namreč srce nekega kraja.

Angela Rampre,
učiteljica na PŠ Polenšak

Nasmejana učiteljica Angela Rampre v družbi učencev.

SPOMINI UČENCEV ...

PODRUŽNIČNA ŠOLA POLENSŠAK

Ko smo stopili v šolo, so bili občutki zelo dobri. Veselili smo se, da bomo spoznali nove sošolce in prijatelje, hkrati pa nas je bilo strah, saj je bilo vse to za nas novo. Do tretjega razreda smo najprej bile le tri, v tretjem pa se nam je pridružila še Nina. Razumele smo se zelo dobro in se hitro spoprijateljile. V peti razred pa smo morale že v OŠ Dornava. Najprej nas je bilo zelo strah, kako se bomo v novi šoli razumele z novimi sošolci, ampak razumeli smo se super. Strah je bil zaman. Na OŠ Polenšak smo se veliko naučile in pridobile veliko izkušenj. Imele smo se super in za vedno si bomo zapolnile, kaj smo tam doživele. Največ je bilo smeha in lepih trenutkov. Bili so tudi žalostni, a to smo hitro pozabili. Leta, preživeta na OŠ Polenšak, ne bodo nikoli pozabljena.

*Katja Kukovec in Danijela Cvetko,
učenki 8. r. in bivši učenki PŠ Polenšak*

NA ŠOLI POLENSŠAK

Ko sem bila mlajša, sem hodila na podružnično šolo Polenšak. Tam mi je bilo zelo lepo. V to šolo hodi malo otrok, zato se lažje učiš in učitelji imajo več časa zate. Všeč mi je bil kombinirani pouk, saj smo se lahko učili skupaj s prijatelji iz drugih razredov. Tam imam še vedno veliko prijateljev. Med odmori smo bili v učilnici ter se skupaj igrali. Lahko smo bili tudi v drugih učilnicah, saj niso bile zaklenjene, mi pa smo pazili na vse in nismo ničesar uničili. Vedno smo pazili na ustrezno vedenje in nismo razočarali učiteljic.

Na podružnični šoli je bilo vedno zelo zabavno; hodili smo na sprehode, čisto vsi smo lahko nastopili na prireditvah, spoznavali smo kraj Polenšak, urejali šolsko okolico ter se učili. Če bi lahko, bi se še enkrat vrnila, saj je bilo to najlepših pet let mojega življenja.

»Mirko« je nastal, ker so tako želeli učenci 5. r. – dan dejavnosti.

*Na Polenškaku šola je,
čeprav je mala, najlepša je.
Tam so vsi preprosti,
vendar znajo dosti.*

*Učiš se kot za stavo,
potem pa znaš kot za šalo.
Odmori niso prav nič daljši,
a zato niso nič manj slajši.*

*Ko po poti v šolo greš,
včasih skoraj nič ne veš,
a ko šolski zvonec zazvoni –
kot da mali znanstvenik si ti.*

Patricija Hojnik,
bivša učenka PŠ Polenšak

MOJ KRAJ IN NAŠA ŠOLA

Kraj, kjer živim, se imenuje Polenšak. To je majhno naselje v osrčju Slovenskih goric, katere zavzemajo prostor severovzhodne Slovenije.

Na naš Polenšak sem zelo ponosen, kajti niti ni tako majhen, kot zgloda na prvi pogled. Razprostira se preko gozdov in travnikov, gričev in polj, ponaša se z lepo cerkvijo, šolo ter dvema gostilnoma, pošto, kmetijsko zadruho in trgovino. Skoraj kot malo turistično središče. In prav s turizmom se ponašamo v poletnih mesecih, ko praznujemo praznik žetve ter se veselimo ob dobrotah, ki nam jih nudijo razne vrste kruha in pogač. To je pravi praznik, ki ga vsi nestrpno čakamo. Takrat se zbere naša cela družina in se odpravimo v samo središče Polenškaka, kjer se pleše, igrajo ansambli in predvsem dobro jemo in pijemo. Naša znamenitost so predvsem gibanice, katere privabljajo ljudi iz vseh koncev naše lepe Prlekije in okolice. Seveda pa se vsako poletje konča in se spet prične šola. V mojem kraju imamo podružnično šolo OŠ Dornava.

Tudi jaz sem obiskoval podružnično šolo na Polenškaku. V šoli otroci dokončajo le štiri razrede. Ko sem obiskoval šolo jaz, smo imeli izjemoma še peti razred. Imeli smo se zelo lepo, čeprav nas je bilo na šoli malo. V mojem razredu nas je bilo pet. Manjka ji velika telovadnica, kjer bi lahko igrali košarko. Šola je bila tudi prenovljena, ker je zelo stara. Letos bo dopolnila 110 let. Zgradili so jo leta 1900 in je štela takrat približno 250 otrok. Zdaj pa se število otrok iz leta v leto manjša. Ljudje so začeli otroke iz okolice svoje šole voziti v druge osnovne šole, kar ni prav in mi ni všeč. Prav tako na šoli manjka vrtec, kar bi pripomoglo k večjemu številu otrok za podružnično šolo. Ja, tudi glasbeno šolo imamo na Polenškaku in s ponosom povem, da sem že v 6. razredu klavirja. Pouk poteka seveda na podružnični šoli na Polenškaku. Pridno vadim, da lahko našim vaščanom kaj lepega zaigram na naših prireditvah, ko praznujejo upokojenci ali športno društvo, seveda

pa sodelujem tudi na cerkvenih prireditvah. V prihodnosti bi rad preizkusil naše nove cerkvene orgle, ki krasijo cerkev.

Seveda pa ne smem pozabiti na naš novi gasilski dom, ki je bil zgrajen v tem letu. Komaj čakam, da kaj zaigram v njegovi veliki dvorani. Ja, seveda! Kaj bi kraj brez zame najpomembnejše zabave, igrišča. To je moj drugi dom. Tu se od zgodnje spomladi do pozne jeseni kratkočasimo s prijatelji in igramo nogomet, katerega tudi treniram. Tokrat sta kot naročeni, samo par metrov vstran, trgovina in gostilna moje babice, v kateri je vedno na voljo gora sladoleda in seveda različne okusne pijače. Pa naj še kdo reče, da ni moj Polenšak veliko naselje z velikim srcem. Zame je najlepši kotiček sveta.

*Benjamin Šoštarič,
bivši učenec PŠ Polenšak*

Simon in Benjamin znata speči dobro »polenško gibanico«.

ŠOLSKA ZGRADBA SKOZI ČAS – SKRB ZA ŠOLO IN NJENE OBNOVE

Druga svetovna vojna je za sabo pustila veliko ran. Sreča in nesreča sta si podajali roko. Obstajala pa je neizmerna volja po ustvarjanju. Polenska šola je bila po osvoboditvi v zelo slabem stanju. Vojni čas ji sicer ni prizadejal škode, jo je pa že vidno načel zob časa. Stara je bila 50 let, torej v zrelih letih. Nemirni pretekli čas ni bil ugoden za prenavo. Predvojni čas je bil znan po svoji skromnosti. Šolnike in upravjalce šole je čakalo veliko dela.

Razglednica je nastala v 30-ih letih prejšnjega stoletja. Založil jo je trgovec Alojzij Gracer. Poslana pa je bila med vojno, leta 1942. V pogledu na Polenšak na levi dominira pogled na cerkev, na desni pa izstopa zgradba šole.

Leta 1950 je bila šolska notranjost pobeljena, zunanost šole pa je bila še vedno prava sramota za Polenšak. Krajevni ljudski odbor (KLO) je obljubil, da bo dal obnoviti vse zunanje stene, niso pa našli soglasja glede gradbenega odbora. Zato je nadzor nad delom prevzel kar sam KLO. Ker pa se delo ni nikamor premaknilo, je na koncu nadzor prevzelo upraviteljstvo. Obnovljene so bile tri zunanje stene. Obnovo sta izvajala zidarja Friderik F. in Stanko Cvetko. Dvoriščna stena je ostala neobnovljena. Upraviteljstvo se je odločilo, da naj to steno obnovi KLO. Po treh mesecih čakanja KLO še vedno ni ničesar ukrenil. Predsednik Martin Bec je venomer ponavljal: »Bomo obnovili!« Upraviteljstvo je menilo, da se z besedičenjem nika-

mor ne pride, zato je konec novembra 1950 dalo popraviti še dvoriščno steno. Del stroškov je bilo pokritih z nabiralno akcijo (zapisal upravitelj Albin Čič).

Fotografijo šole Polenšak je v 50-ih letih prejšnjega stoletja naredil fotograf Hosyan iz Ormoža

Spet je minilo nekaj let, da so se v šoli nekatere stvari dokupile. **1956** so bili nabavljeni umivalniki, mila in brisače. Območni ljudski odbor (OLO) Gorišnica je imel za šolo zadovoljivo razumevanje, zato so se povečala proračunska sredstva. Leta **1958** so bili očiščeni in prebeljeni stanovanjski prostori v šoli. Naročili so nove table in nekaj opreme za južni razred. Leta **1959** so se na šoli spet pričela gradbena in pleskarska dela. Izvajalo jih je podjetje REMONT PTUJ.

Črno-bela razglednica Polenšaka je verjetno nastala konec 60-ih let 20. stoletja. Razglednica je fotografsko razmnoževana v Ormožu pri Foto Host. Drugače je del devetdelne razglednice iz istega leta.

Popravljen in obnovljen je bila fasada, vsi notranji prostori, napeljal se je vodovod, pripravili so tla za polaganje parketa, izvedli so mnogo drugih drobnih del, naročili so table za vse učilnice in opremo za dve učilnici. Cena gradbenih del je znašala 4 milijone din iz občinskega proračuna. **Zaradi obsežnih gradbenih del se je pouk začel 26. 10. 1959. Prvi vtisi v obnovljeni šoli so bili zelo lepi. Največja pridobitev pa sta bila elektrika in vodovod** (zapisala Anica Šegula).

Vodovod je šoli povzročal velike težave. Kljub nenehnemu popravljanju ni deloval, kot bi moral. **Leta 1961** so bile obnovljene šolske peči v štirih učilnicah in v zbornici ter peč v upraviteljevem stanovanju. Izdatki za peči so bili 125 000 din. Prav tako so popravili žlebove, del zunanjega zidu, kjer je kar naprej odpadal omet zaradi vlage. Ponovno je bilo treba popraviti vodovodni motor. Stroški so znašali 16 000 din. Šola se je vsa leta ukvarjala z veliko težavo, to je vlaga v kleti. Kurivo je bilo vedno vlažno in šolske peči je bilo zelo težko zakuriti. Šolski sluga je moral začeti kuriti ob dveh ponoči, da je vsaj malo ogrel učilnice in prezeble učence (zapisal Ernest Blažič).

Po letu 1964 je polenska šola postala podružnica. Pojavil se je upad števila učencev. Centralne šole so s težave vzdrževale šolo. Vlaga in zob časa sta močno načela notranjost in zunanost šole.

Temeljita obnova šole se je zgodila šele leta 1992. Nabavili so stavbno pohištvo, prebelili učilnice, obnovili tla, položili lesene stenske obloge, nabavili garderobno pohištvo, okrasili učilnice z zavesami, uredili stenske panoje, eno učilnico pripravili za telovadnico, izvedli nekaj del na sanitarijah. Zanimivo pri tej obnovi je bilo, da so učiteljice zbirale denarna sredstva pri različnih sponzorjih. Kar 78 jih je darovalo za polepšanje šole. Tako so zbrale 200 000 tolarjev. Dela so izvajali delavci, vključeni v projekt javnih del, pomagali so starši, zaposleni in njihovi zakonci.

Leta 2004 je šola dobila novo streho. **Leta 2007** je bila šola spet deležna pozornosti. Občina Dornava je dala urediti sanitarije, nova okna in vrata na sanitarijah, obnovljena je bila šolska kuhinja, zamenjani so bili nekateri gospodinjski aparati, lepo so bila restavrirana vhodna vrata. Zamenjana je bila tudi peč za centralno kurjavo, tako da je učencem prijetno toplo. Učenci so se radi zadrževali tudi v računalniški učilnici. **Leta 2009** je bilo iz centralne šole pripeljano notranje pohištvo za dve učilnici, prepleskanih je bilo kar nekaj sten v šoli (jedilnica, kuhinja), odstranjeno je bilo veliko starega pohištva.

Kljub večkratnemu obnavljanju šole pa je potrebno dodati, da stavbi dajejo srce ljudje.

POVZETEK

Težko je v nekaj povedih zaobjeti sporočilo, ki ga prinaša zapisanih skoraj sto strani zbornika. Če se še enkrat ozremo na naslov, ki je bil oblikovan ob koncu najinega dela, lahko razberemo, da sva s to knjigo želeli pokazati na nekaj dragocenega, vrednega; na nekaj, kar v sebi skriva 110-letno obdobje, ki ga je s ponosom preživela zgradba šole na Polenšaku, izbrati tiste posebne trenutke in jih nanizati v nekem zaporedju kot bisere v ogrlico ... Nihče nam ne more ukrasti spominov in ponavadi so najmočnejši tisti, ki jih zapolnjuje lepa vsebina.

Čemu raziskovanje, oblikovanje in izid knjige kot zbornika? Zagotovo je temu botroval visoki jubilej, ki ga praznuje šola Polenšak; na nek način sva s sourednico želeli obuditi spomine na preteklost, predstaviti delček sedanjosti in pri ljudeh vzbuditi občutek odgovornosti za njeno prihodnost. Mogoče je ta knjiga »dramilo« v tem smislu, da se ljudje zavedo, kakšno dragocenost izgublajo. Če bi se resnično zaprla vrata velike, ponosne šole, bo ostalo listanje po tem zborniku edini stik in priča življenja v tej zgradbi. Gre za dejanje, ki ga človek opravi brez pričakovanj, iz notranjega vzgiba in dobrega občutka, da je storil nekaj dobrega za ljudi in sam kraj.

Knjiga je posvečena vsem, ki so kakorkoli povezani s šolo, njenim življenjem, s čudovitim krajem, in se zavedajo, kaj pomeni ohraniti »srčico učenosti« v majhnem kraju kot je Polenšak. Namenjena je vsem, ki bi želeli v morju spominov poiskati tisti košček, na katerem najdejo zapisano svojo zgodbo; mogoče svojo srečo ali žalost, a kljub temu dragoceno kot biser, ki je tako redek in dragocen ... Zbornik ni spisan z namenom, da bi njegova izdaja rešila šolo pred njenim zaprtjem, saj to ni mogoče. Gre za dejanje, ki ne more biti povod niti ovira za nekaj tako velikega, kot je vprašanje o njenem obstoju. Tukaj ima glavno besedo človek – imajo jo ljudje. Lahko pa se opremo na neprecenljivih 110 let, katera si zaslužijo svojo pozornost.

Ves ta čas sva s sourednico verjeli v uspeh najinega dela, saj sva se nenazadnje odločili za iskreno dejanje – kot bi človeku storil nekaj dobrega – kot bi kraju podaril nekaj lepega. Vsak človek, ki spoštuje svoj kraj in se zaveda, da mu je hiša učenosti nekoč nudila znanje in ga obogatila za številne vrednote, ki mu lajšajo pot življenja, bo vzel knjigo v roke s ponosom in sleherni občutek, ki se bo porodil ob njenem prebiranju, bo znak, da najino delo ni ostalo brez odziva.

Iskreno si želiva, da knjiga ne bi bila zaključek obdobja, ki ga je pisala in zanamovala polenška šola, ampak da bi bila ponovno rojstvo, vzpodbuda za začetek novega, optimističnega obdobja. Kot nešteto v življenju tudi v tem primeru odloča ČLOVEK. V slehernem trenutku življenja ima možnost, da izbere med hladno ali toplo besedo, med slabim ali dobrim dejanjem. Če je naše srce dovolj veliko, bomo znali izbrati slednje.

Pustimo velike kritike, sprejmimo knjigo kot skromno darilo polenški šoli in tukajšnjemu kraju ter ohranimo skrita pričakovanja, ko vas bodo v mesecu vrstice zapisov kulture popeljale v svet, ki ste ga živeli nekoč.

Iskreno sva ponosni na to, kar sva ustvarili. Upam, da tudi Vi, spoštovani bralci.

Irena Vesenjak,
prof. slovenščine

VIRI IN LITERATURA

Šolska kronika državne osnovne šole v Polenškaku I (1945–1964/65). Ljubljana: DZS.

Šolska kronika državne osnovne šole v Polenškaku II (1965/66–2010). Ljubljana: DZS.

Šolska kronika OŠ v Dornavi (1941–1958). Ljubljana: DZS.

Šolska kronika Osnovne šole v Dornavi (1958/59–1970/71). Ljubljana: DZS.

Šolska kronika Osnovne šole v Dornavi (1971/72–1981/82). Ljubljana: DZS.

Šolska kronika OŠ dr. Franja Žgeča v Dornavi (1982/83–1990/91). Ljubljana: DZS.

Šolska kronika OŠ dr. Franja Žgeča v Dornavi (1992/93–2008/2009). Ljubljana: DZS.

Cerkvena kronika Polenšak (1840–2009). Polenšak.

Ciperle, Jože in dr. Vovko, Andrej (1997). **Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja.** Ljubljana.

Dr. Vovko, Andrej (2006). **Slovenska šola skozi zgodovino.** Nova Gorica.

Dr. Šuligoj, Ljubica (2005). **Slovenstvo na Ptujskem v 20. stol.** Ptuj: izdalo in založilo Območno združenje borcev in obiskovalcev NOB Ptuj.

Drobtinice za leto 1864: Pastirska hrana bogoljubnim dušam dana.

Matični listi v obdobju 1950–1964. Matična šola Polenšak, občina Ptuj, okraj Maribor.

Dnevnik 7. razreda Osnovne šole v Polenškaku za šolsko leto 1961/1962. Ljubljana: DZS.

Slikovno gradivo (fotografije in razglednice): Franci Golob, Boštjan Najžar ter učitelji in učenci šole Polenšak.

ZAHVALA

Ob koncu obširnega in precej zahtevnega dela, pri katerem sva združili moči učiteljici Zlatka Zelenik in Irena Vesenjaka, bi se želeli zahvaliti vsem, ki ste z iskreno željo, srčnostjo in spoštovanjem do samega kraja in šole Polenšak pomagali soustvarjati zgodbo, v svet poslano kot zbornik z naslovom »Šola na Polenškaku razkriva bisere spominov«.

Iskrena zahvala velja vsem, ki ste na kakršen koli način doprinesli k celoviti podobi izdelane knjige; prispevali slikovno gradivo, si vzeli čas in z nami delili spomine v ustni ali pisni obliki ter nam s finančno podporo omogočili izdajo zbornika.

Irena Vesenjaka in
Zlatka Zelenik

GLAVNA POKROVITELJA:

- Občina Dornava, Dornava 136, 2252 Dornava
- Turistično društvo Polenšak, Polenšak 6.b, 2257 Polenšak

IZID ZBORNIKA SO OMOGOČILI ŠE:

- *Bernarda Terler Šegula s. p., Polenci 41, 2257 Polenšak*
- *Glasbena šola Munda, Prerad 43 c, 2257 Polenšak*
- *Neža Masten, Polenci 43, 2257 Polenšak*
- *Društvo upokojencev Polenšak, Polenci 42, 2257 Polenšak*
- *Prostovoljno gasilsko društvo Polenšak, Polenci 42, 2257 Polenšak*
- *Športno društvo Polenšak, Polenci 42, 2257 Polenšak*
- *Aleksander Belšak s. p., Mezgovci 4, 2252 Dornava*
- *Franc Hanželič s. p., Dornava 40 a, 2252 Dornava*
- *Mesarstvo Valenko, Jurij Valenko s. p., Dornava 32 a, 2252 Dornava*
- *Majda Šeruga SAT COM, Čučkova ul. 5, 2250 Ptuj*
- *Damir Horvat in Janja Trop, Loška ulica 10, 2000 Maribor*
- *Slovenjegoriško društvo General Maister, Polenšak 16a, 2257 Polenšak*

